

Estudi i proposta

Pla Estratègic Comarcal d'Ocupació de la Garrotxa

Estudi de la realitat socioeconòmica i del mercat de treball de la comarca de la Garrotxa, en relació al seu entorn territorial i propostes de disseny per a posar en marxa una estratègia comarcal en matèria de polítiques actives d'ocupació (2005-2010).

© Edició, Fundació Garrotxa Líder, desembre de 2004

Índex

	Pàgina
1. Introducció	3
2. Directrius de l'Estratègia Europea per a l'ocupació i el marc local	5
2.1 Paquet per l'ocupació	5
2.2 El marc català	7
2.3 L' Estratègia Comarcal	9
2.4 El desenvolupament programàtic a mig termini	9
2.4.1 Sobre la plena ocupació	9
2.4.1.1 Prospectiva taxa ocupació	10
2.4.1.2 Prospectiva taxa d'ocupació femenina	11
2.4.1.3 Prospectiva taxa d'ocupació majors	11
2.4.2 Sobre la qualitat i productivitat del treball	12
2.4.3 Avançar en la cohesió del mercat de treball	12
3. Anàlisi de la demarcació provincial de Girona	14
3.1 Indicadors demogràfics demarcació	15
3.2 La població de la demarcació respecte de l'activitat	17
3.3 Les taxes d'atur i la població activa de la demarcació	17
3.4 Mobilitat i formació a la demarcació	22
4. Anàlisi de la comarca de la Garrotxa	24
4.1 Situació geogràfica de la Garrotxa i superfície dels municipis	24
4.2 La població de la Garrotxa	26
4.2.1 Creixement moderat de la població comarcal	29
4.2.2 L'índex d'envelliment i la seva evolució	30
4.3 Concentració edificadora i mobilitat	30
4.4 Contractes de treball registrats a la Garrotxa	31
4.5 Anàlisi estadístic de l'atur i de l'ocupació	32
4.6 Evolució d'altres dades econòmiques en relació a la població	38
4.7 Estudi comarcal segons els sectors econòmics	40
4.7.1 El sector primari de la Garrotxa amb pèrdua d'actius	40
4.7.2 El sector secundari de la Garrotxa ben consolidat	41
4.7.3 Importància del creixement del sector terciari de la Garrotxa	43
4.7.4 Consum, mercat comarcal i relacions amb la demarcació	44
4.8 Resum dels recursos comarcals de foment de l'ocupació	48
5. Anàlisi qualitativa per objectius de la comarca	53
5.1 Resum de Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats (DAFO)	59
6. Recull de propostes suggerides en matèria d'ocupació	63
7. Una oportunitat històrica: El Concert	72
8. Breu lèxic	80

1. Introducció

Amb la voluntat d'incrementar l'activitat empresarial i de reduir les diferències existents entre grups de ciutadans europeus, la Comunitat Europea ha llançat un conjunt d'iniciatives i mesures a fi d'experimentar fórmules noves que superin l'actuació assistencial tradicional i siguin veritables polítiques actives d'ocupació.

D'entre aquests plantejaments, destaca per l'èmfasi en l'element local i comarcal, l'esforç integrador i de consens que requereix el llançament dels Pactes Territorials per a l'Ocupació propugnats a l'Estratègia Europea per a l'Ocupació, la qual fou aprovada al Consell Europeu de Luxemburg, el novembre de 1997.

El Consell Comarcal de la Garrotxa, com a entitat coordinadora del Pacte Territorial per l'Ocupació de les Comarques de Girona, gestiona actualment una Unitat de Promoció i Desenvolupament (UPD) que té com a finalitat donar suport tècnic a aquest Pacte i desenvolupar un concert per a tot el territori que agrupi els esforços locals existents.

El primer objectiu d'aquesta UPD ha estat impulsar el desenvolupament i la sistematització de totes les fases del Pacte Territorial. L'equip tècnic que gestiona aquest projecte ha recopilat la informació i dades necessàries per realitzar una anàlisi i estudi territorial, coordinadament amb els observatoris del mercat de treball local. Aquesta anàlisi qualitativa i quantitativa de la comarca de la Garrotxa completa l'estudi comparatiu aportat amb la resta de dades resultants de les comarques de l'Alt Empordà i del Gironès.

Finalment, aquest projecte també ha buscat establir *una proposta estratègica per a l'ocupació (2005-2010)* proposant un resum de totes les propostes suggerides, partint de les conclusions de l'estudi i del recull sistemàtic de les diferents taules de treball on han participat tècnics de desenvolupament local, representants de l'administració local i agents econòmics i socials de la nostra comarca i de la demarcació provincial.

Estudiar la realitat social i econòmica del mercat de treball de la comarca, veure la relació amb el seu entorn territorial i proposar una estratègia comarcal en matèria de polítiques actives d'ocupació ha estat l'activitat prèvia necessària per a presentar una proposta de "Concert per a la Promoció Econòmica de la Garrotxa". La constitució d'un Concert, permetrà en els propers anys, ordenar les actuacions en matèria d'ocupació i cercar els objectius proposats pel Consell Europeu.

L'Estratègia Comarcal per l'Ocupació de la Garrotxa pretén, doncs, acordar un seguit de línies estratègiques a seguir en matèria d'ocupació al llarg dels propers cinc anys. Aquesta estratègia haurà de fixar com a objectiu general la millora de les condicions de vida i del treball dels habitants de la comarca. Per fer-ho, caldrà consensuar línies de treball de

desenvolupament a seguir entre tots els agents socials que actuen en el mercat de treball de la comarca.

La primera fase del present estudi s'ha basat en una anàlisi a través de mètodes tant quantitius com qualitatius. La segona fase de definició de línies estratègiques a seguir, s'ha realitzat mitjançant un treball més de camp, amb diferents reunions de treball (tallers) que ha reunit a diversos representants tècnics i actors socials implicats en el mercat de treball de la comarca.

Posteriorment s'ha incorporat una anàlisi de dades socioeconòmiques, recollides mitjançant diversos centres que emeten informació estadística de la Garrotxa o d'altres comarques de la demarcació de Girona, per tal d'actualitzar la informació disponible. La variada font documental utilitzada s'ha vertebrat fonamentalment a partir de: "Anuario Económico de España, 2004" i de diversos informes mensuals del Servei d'Estudis de "la Caixa"; Diagnòstic Socioeconòmic de les Comarques de Girona, Projecte: Xarxa 8 Plus de juliol de 2004, *DSCG [Xarxa 8 Plus]*; del servei català d'estadística Idescat, i, de l'Observatori del Mercat de Treball del Departament de Treball i Indústria de la Generalitat de Catalunya.

El present estudi consta dels següents apartats: Introducció, Principals directrius de l'Estratègia Europea per a l'ocupació, Anàlisi de la demarcació, Anàlisi de la comarca, Anàlisi qualitativa per objectius de la Comarca de la Garrotxa, Recull de les propostes suggerides en matèria d'ocupació, Una oportunitat històrica: El Concert, Breu lèxic i, Annex metodològic i documental.

2. Directrius de l'Estratègia Europea per a l'ocupació i el marc local

Els estats membres de la Unió Europea, durant aquests darrers anys, han mostrat un especial interès per resoldre els problemes d'atur en els seus respectius països i, a partir d'aquesta preocupació, s'han plantejat un seguit de respostes comunitàries.

El punt d'arrencada d'aquest procés de resposta s'inicia a la Cimera d'Essen, dissenyant una estratègia global de lluita contra l'atur i de creació de nous llocs de treball.

Posteriorment, a la Cimera d'Amsterdam d'Octubre de 1997, es van introduir les modificacions dels Tractats de Roma i Maastricht seguint el model d'Essen. Aquesta Cimera va proposar que les polítiques d'ocupació serien competència dels diferents Estats amb la coordinació des de la Comunitat Europea. Es fixaren també tot un seguit de matèries en les quals el Consell podia adoptar directives, i establir exigències mínimes amb la finalitat d'aconseguir un alt nivell d'ocupació. També es reconeixia el paper dels interlocutors socials i es fixava com objectiu principal la igualtat d'oportunitats entre homes i dones.

Finalment, a la Cimera de Lisboa del 2000, els mandatariis Europeus acorden augmentar la taxa d'ocupació per l'any 2005 i la plena ocupació per l'any 2010.

2.1 Paquet per a l'ocupació

Per tal d'aconseguir aquests objectius, es presenta l'anomenat Paquet per a l'Ocupació. L'Estratègia Europea per a l'Ocupació (EEO) suposa l'adopció de directrius comunes per a tots els estats membres. Els quatre pilars sobre els que es basen les directrius són:

Paquet per a l'Ocupació 1997-2010

- Millora de la capacitat d'inserció professional dels treballadors/es.
- Desenvolupament de l'esperit d'empresa.
- Foment de la capacitat d'adaptació dels treballadors/es i de les empreses.
- Reforçament de les polítiques d'igualtat d'oportunitats per accedir al món del treball.

Així, en el darrer Consell Europeu de Lisboa de març de 2000 es revisa l'EEO i es fixen nous objectius:

Nous objectius del Consell Europeu de Lisboa de març de 2000

- Créixer econòmicament de manera sostenible.
- Crear més i millors llocs de treball i aconseguir una major cohesió social.
- Es marca l'objectiu d'arribar a l'any 2010 amb una taxa total d'ocupació del (70%), amb un increment de la taxa femenina fins al (60%).

2.2 El marc català

En el context català s'aprova, el maig de 1998, el Pacte per a l'Ocupació a Catalunya. Aquest pla, signat per la Generalitat de Catalunya, els sindicats UGT i CCOO i les patronals Foment i Pimec-Sefes, també reflecteix les directives comunitàries anteriorment citades i assigna un paper rellevant als agents socials tant en el seu disseny com en la seva aplicació. El Pacte Català dona especial importància a cinc aspectes:

Pacte Català 1998
- Mesures de creació de treball.
- Interrelació dels tres sistemes de formació professional.
- Observatori del mercat de treball.
- Control i seguiment de la contractació.
- Servei públic d'ocupació de Catalunya.

Darrerament, la Llei 17/2002, de 5 de juliol, d'ordenació del sistema d'ocupació i de creació del Servei d'Ocupació de Catalunya, permet un nou escenari on els pactes territorials per a l'ocupació són considerats, juntament amb el Pla de desenvolupament de polítiques actives d'ocupació i l'Observatori del Mercat de Treball, instruments estratègics per a la participació, la coordinació i la programació de les actuacions ocupacionals del Servei d'Ocupació de Catalunya. Per altra banda, l'Estratègia Catalana per l'Ocupació, (ECO) que és un projecte impulsat pel Departament de Treball i Indústria de la Generalitat de Catalunya, les diputacions de Barcelona, Girona, Lleida i Tarragona i, el Consell Comarcal del Vallès Occidental, a partir de la Llei 17/2002 ha proporcionat eines de treball als pactes territorials per l'ocupació:

Objectius ECO Estratègia Catalana per l'Ocupació 2002

- Dissenyar estratègies integrals que involucri el conjunt de les administracions.
- Amb la participació activa dels agents socials més representatius del territori.
- Consolidar els pactes territorials per l'ocupació.
- Reforçar els plans locals d'acció per a l'ocupació.
- Desenvolupar instruments operatius per a la gestió.
- Avaluació de les polítiques d'ocupació.

Posteriorment, el 17 de febrer d'aquest any, es signa la declaració Institucional per iniciar la negociació entre govern, organitzacions empresarials i sindicals en relació a la situació industrial i el canvi de model de competitivitat de l'economia catalana. Fins ara, s'ha avançat en camps com el subministrament d'energia, la mobilitat i l'adaptació de la formació professional a les necessitats del mercat laboral. Altres propostes d'acord, que estan adquirint un determinat nivell de consens són les relatives al desplegament del Servei d'Ocupació de Catalunya (SOC), i que afectaran per tant a les polítiques actives que s'apliquin en el territori.

Per últim, la llei estatal 56/2003, d'ocupació, dona carta de naturalesa i legitimació legal a la intervenció de les administracions locals en la motivació del mercat laboral.

Un tret fonamental del panorama de les polítiques d'ocupació a la península ha estat el desplegament del marc polític constitucional i estatutari, amb la transferència de la gestió de les polítiques actives d'ocupació de l'Estat a les comunitats autònomes durant la passada dècada i l'actual. És a dir, ha canviat el mapa territorial de l'ocupació i es planteja una adequada coordinació de la política de l'ocupació entre les autoritats estatals, autonòmiques i locals.

Les administracions locals cada vegada tenen més a fer i més a dir sobre les polítiques d'ocupació. Per primera vegada s'obre legalment el camí per potenciar la dimensió local de la política d'ocupació.

La nova legislació permet implicar a l'administració local i comarcal d'una forma explícita en l'execució dels programes i de les mesures de polítiques actives d'ocupació mitjançant mecanismes de col·laboració i participació amb els serveis públics d'ocupació autonòmics.

2.3 L' Estratègia Comarcal

L' Estratègia Comarcal per l'Ocupació integra plenament les directrius d'ocupació plantejades per la nova estratègia Europea per l'Ocupació, reforçada per la Unió Europea durant l'any 2003. [COM (2003) 6 final, Brussel·les, 14/1/2003]

L'Estratègia de la Garrotxa es vol comprometre alhora amb els tres objectius globals que recull el desenvolupament de la nova Estratègia Europea per a l'Ocupació concretant, amb el seu desenvolupament programàtic a mig termini i amb els acords del futur "Concert de Promoció Econòmica de la Garrotxa".

2.4 El desenvolupament programàtic a mig termini

El desenvolupament de la Garrotxa, a mig termini, desitja aconseguir avançar en quatre fronts: Primer, disposar de mesures concretes que busquin la plena ocupació, segon, incrementar la millora de la productivitat del treball de les empreses, tercer, actualitzar qualitativament el mercat de treball i quart, augmentar la cohesió social del territori.

2.4.1 Sobre la plena ocupació

Per millorar i avançar cap a la plena ocupació, tot i que la Garrotxa ja assoleix una taxa d'ocupació superior a la catalana, cal marcar un objectiu propi d'apropament als proposats per la UE perquè cal aprofitar l'oportunitat i superar les mancances que s'arrossegueu de fa anys com ara la desocupació de la gent major de 45 anys. La taxa d'ocupació, tant a la comarca com al conjunt del territori català mostra diferències prou importants: Catalunya, al 2003, disposava d'un (52,4%) que marcava una diferència del (12,1%) respecte al (64,5%) de la UE. La Garrotxa, pel 2003 i una mica per sota, marcava una diferència del (10,2%). És a dir, encara falta molt a nivell comarcal per aconseguir els objectius proposats per la UE.

2.4.1.1 Prospectiva taxa ocupació

Segons els informes mensuals de La Caixa de març 2004, l'economia espanyola globalment presenta una tendència positiva de l'ocupació:

Ocupació espanyola 2002, 2003 i previsions 2004
--

	2002	2003	2004 (Previsions)
Ocupació	1,5%	1,8%	2,0%

Font: Informe mensual de març 2004, La Caixa, p.1. [Previsions (%) de variació d'increment o millora, sobre els mateixos períodes anteriors de l'ocupació]

Per tant, és una relativa millora dels valors d'ocupació espanyols, que tot i ser petits, marquen una tendència que també caldrà veure'ls reflectits a nivell comarcalment.

Taxa ocupació 2003 i prospectiva 2005-10

Anys	UE	Garrotxa	Catalunya
2003	64,5%	54,3%	52,4%
2005	67,0%	57,3%	55,4%
2010	70,0%	63,3%	61,4%

Font: Prospectiva d'elaboració pròpia, segons les dades oficials.

Aquestes prospectiva cal interpretar-la tenint en compte que per l'any 2003, la població activa de la Garrotxa representa el (44%) de la població total. A més, la taxa d'ocupació del (54,3%) de la Garrotxa és una mica superior a la taxa d'ocupació de Catalunya, (52,4%). Afegint també, les dades favorables de les taxes comparatives d'atur: Garrotxa (6,1%) i, Catalunya (10,2%).

2.4.1.2 Prospectiva taxa d'ocupació femenina

Des d'una perspectiva evolutiva es constaten dos dades prou significatives. Primer, que la Garrotxa registra taxes d'ocupació més elevades que les catalanes i, en segon lloc, que el comportament dels dos gèneres no ha estat el mateix. Així, s'observa que les taxes masculines a la comarca i a Catalunya s'han estancat i les femenines, en canvi, han augmentat en 5,4 i 11,1 punts respectivament.

En la mateixa línia del que acabem d'exposar, en comparació a la situació catalana, la Garrotxa presenta una situació de lleugera avantatge en ambdós sexes, essent aquesta característica encara més evident en el cas de les dones. Més concretament, mentre les dones garrotxines arriben a un percentatge del (51%), les dones catalanes no sobrepassen el (40%). Aquesta major inserció laboral respon, en bona mesura, a la baixa presència de l'atur a la comarca, que en els dos gèneres se situa per sota la mitjana de Catalunya.

Taxa ocupació dones 2003 i prospectiva 2005-10

Anys	UE	Garrotxa	Catalunya
2003	55%	51%	40%
2005	57%	53%	42%
2010	60%	56%	45%

Font: Prospectiva d'elaboració pròpia, segons les dades oficials.

Si aquestes dades s'analitzen segons la població ocupada per franges d'edat, s'observa que entre les dones joves, la taxa d'ocupació s'equipara bastant a la dels homes. El grup de 46 a 64 anys on la taxa d'ocupació femenina és més baixa, es situa a més distància de la masculina. Les dones de 31 a 45 anys, per la seva part, és el segment de dones que presenta, amb un (68%), una taxa d'ocupació més elevada. Finalment en totes les franges d'edat les dones garrotxines registren unes taxes d'ocupació superiors a les seves homòlogues catalanes.

2.4.1.3 Prospectiva taxa d'ocupació majors

Segurament aquest apartat és un dels punt més foscos en totes les comarques de la demarcació provincial. És important constatar la forta reducció de la taxa d'ocupació catalana i comarcal entre els 45 anys i els majors de 55. Amb tot, aquesta taxa a nivell de la Garrotxa és també superior a la catalana.

Taxa ocupació majors i prospectiva 2005-10			
Taxa ocupació majors de 45		Taxa ocupació majors de 55	
Anys	UE	Garrotxa	Catalunya
2003	38,8%	20,0%	18,0%
2005	42,0%	24,0%	22,0%
2010	50,0%	32,0%	30,0%

Font: Prospectiva d'elaboració pròpia, segons les dades oficials.

2.4.2 Sobre la qualitat i productivitat del treball

Per tal d'avançar en la qualitat i la productivitat del treball s'ha de fer una crida a tots els agents del territori. Es fa necessari assolir més i millors llocs de treball. Això inclou la satisfacció en la remuneració i en les condicions de treball, la seguretat en el lloc de treball preservant la salut dels treballadors, l'existència d'una organització laboral flexible, un desenvolupament sostenible del treball compatible amb la productivitat i, un equilibri entre la flexibilitat i la seguretat.

Es pretén crear un corrent favorable per l'augment de l'ocupació a partir d'una estratègia consensual per a tots els actors econòmics i socials que intervenen en el mercat laboral de la Garrotxa. L'optimització i coordinació dels recursos ja existents en polítiques d'ocupació s'ha de complementar amb una oferta local unificada simplificant els processos d'ocupació i afavorint l'activitat empresarial de tot el territori. A més, aquesta estratègia consensual sembla coincidir amb un moment més positiu de l'economia espanyola que preveu ajudar a millorar la taxa d'atur. Es tractaria d'aprofitar aquest nou impuls previst per sumar els esforços de l'administració amb els dels empresaris.

2.4.3 Avançar en la cohesió del mercat de treball

Cal millorar les condicions laborals i avançar en la cohesió d'un mercat de treball inclusiu. L'accés a un lloc de treball, l'existència d'oportunitats per adquirir la qualificació necessària de forma pública, universal i gratuïta han de permetre incorporar-se al mercat de treball i a la possibilitat de progressar en termes de remuneració. Són tots, factors importants que promouen la inclusió social i la cohesió. També cal fer esforços en aquells sectors de la població més desfavorits com ara les franges d'edat entre 45 i 55 anys, o la necessitat d'igualtat d'oportunitats per a la dona o la incorporació progressiva de la població immigrada millorant a la fi les taxes d'ocupació per a tothom.

L'economia de la Garrotxa que està en una època de trànsit, passa d'una època industrial a un altre de tipus més vinculat al desenvolupament dels serveis i a unes relacions més estretes amb Europa. Això comporta i seguirà comportant una adequació formativa de la població i un increment de les possibilitats de desenvolupament del mercat de treball, afavorint així els resultats de l'activitat empresarial. És per això també, que l'estratègia comarcal per l'ocupació ha de materialitzar les recomanacions de la Unió Europea i cercar el màxim possible els objectius de desenvolupament comarcal conciliant els aspectes relacionats amb productivitat.

3. Anàlisi de la demarcació provincial de Girona

El territori de referència estudiat és el de la comarca de la Garrotxa, però hem de tenir en compte que les fronteres polítiques no limiten la realitat socioeconòmica i que un territori es configura a partir d'un conjunt d'interrelacions socials i econòmiques més ampli. Per tant, també caldrà fer una descripció de la demarcació provincial de Girona, on s'emmarca l'estudi.

La demarcació de la província de Girona amb una població de 598.112 habitants en el 2004, segons dades de "la Caixa", ocupa una superfície de 5.889,5 Km², la qual cosa suposa una densitat de població de 101,6 hab/Km². Està composta per 221 municipis, dels quals un (88,2%) tenen una població inferior als 5.000 habitants.

Segons les dades de l'Enquesta de Població Activa del segon trimestre del 2004 (EPA), la taxa d'activitat de la província de Girona se situa en el (66,97%), un (75,47%) en el cas dels homes i un (58,55%) en el de les dones, dades que estan lleugerament per sobre de la mitjana Catalana, en especial en el cas de les dones. La taxa d'ocupació és del (62,3%), mentre que a la resta de Catalunya és del (54,5%).

En relació a l'ocupació, el sector d'activitat que registra més ocupats és el de serveis, lloc on es concentren el (61,10%) del ocupats. L'ocupació als serveis a Girona registra un elevat grau d'estacionalitat amb importants fluctuacions al llarg dels diferents trimestres de l'any.

La taxa d'atur a la província de Girona, segons aquestes mateixes dades, està situada en el (6,9%), mentre que la taxa catalana es troba en el (9,21%). En el cas dels homes la taxa d'atur està situada en un (4,81%), però en canvi la taxa d'atur de les dones és el (9,64%). Tot i que la dada està per sota de la mitjana de Catalunya (11,62%), s'observa un clar diferencial entre els homes i les dones i una concentració de l'atur en les dones.

En quant a la contractació, durant el segon trimestre del 2004 es varen registrar un total de 62.031 contractes a la província de Girona, dels quals el (84,8%) van ser temporals i tan sols el (15,2%) indefinits. Aquestes dades són pràcticament iguals a les registrades a la resta de Catalunya.

Altrament, es constata que les persones desocupades durant més temps són aquelles que presenten especials dificultats d'inserció laboral, com poden ser dones amb càrregues familiars, joves amb fracàs escolar, majors de 40 anys, immigrants, persones discapacitades o persones en risc d'exclusió social.

Tot i preveure una lleugera recuperació econòmica en el darrer trimestre del 2004, en els darrers anys hem assistit a un alentiment de l'economia que trencava amb un cicle econòmic expansiu que havia començat el 1995. Aquest fet demana, encara més, un major esforç per

adequar les polítiques d'ocupació de la demarcació a les necessitats reals del territori, optimitzant els recursos disponibles mitjançant la consolidació de mecanismes de concertació territorial, com són el disseny d'estratègies comuns en matèria de polítiques actives d'ocupació. Els consorcis o els concerts comarcals, que poden conèixer millor les necessitats locals, són una eina en aquest sentit que permeten aplicar més al detall els recursos de la demarcació.

3.1 Indicadors demogràfics demarcació

La demarcació provincial de Girona la conformen 221 municipis, 182 dels quals són rurals, 30 semiurbans i 9 urbans. El gruix de la població es concentra als municipis urbans i semiurbans, que concentren el (77%) del total de la població.

Les comarques de la província de Girona són l'Alt Empordà, el Baix Empordà, la Garrotxa, el Gironès, el Pla de l'Estany, el Ripollès, la Selva, i la meitat de l'est de la Baixa Cerdanya.

Els habitants de les demarcacions provincials 1999-2003

	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	Catalunya
1999	4.706.325	554.632	359.361	588.499	6.208.817
2003	5.052.666	619.692	377.639	654.149	6.704.146

Els habitants assoleixen els 619.692 habitants a l'any 2003 seguint la tendència creixent de la dècada.

Residents estrangers a la demarcació

Pot ser un factor decisiu de cara als propers cinc anys, l'elevat nombre de residents estrangers que es detecta en tota la demarcació de Girona. Cal ressaltar que del total de 221 municipis que componen la província, tan sols 4 no tenen representació de població estrangera, mentre que sí en trobem als 217 restants. A 152 municipis el pes de la població estrangera sobre el total de població del municipi supera el (2,5%), i a 90 municipis és igual o superior al (5%) de la població. Supera el (10%) de la població local a 32 municipis. Trobem, per tant, un territori on la població estrangera està molt repartida, tot i que, en valors absoluts, la seva presència es més evident a les localitats més importants o a les capitals de comarca de l'interior com ara Olot.

Si considerem com a principal factor de localització el pes que té la població estrangera sobre el total d'habitants del territori, es pot observar que existeix una gradació moderada de més

a menys intensa a mida que s'avança des de la costa cap a l'interior de la província, que manifesta al mateix temps una localització molt repartida. Les dues comarques amb un pes més intens de la població estrangera en els seus municipis són l'Alt Empordà i el Baix Empordà. Les segueixen la Garrotxa, el Pla de l'Estany i el Gironès. La Cerdanya té un pes més moderat de població estrangera, tot i que està representada en molts municipis. En darrer terme, el Ripollès mostra en alguns dels seus municipis un pes dels estrangers més baix.

Edat mitja població 2001

2001	Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	CATALUNYA	ESPANYA
Edat mitja població Total (2001)	40,1	40	41,9	40,1	40,2	39,6
Edat mitja Homes (2001)	38,5	38,8	40,7	39	38,7	38,2
Edat mitja Dones (2001)	41,6	41,1	43	41,2	41,6	41

Font: La Caixa. Anuari Econòmic d'Espanya, 2004. Unitat = 1 any.

L'edat mitjana de la població a la província de Girona no presenta però diferències significatives amb la mitjana catalana o nacional.

Estructura de població comarcal de la demarcació 1991-1996-2001

	1991			1996			2001		
	0-14	15-64	+ 65	0-14	15-64	+ 65	0-14	15-64	+ 65
Ripollès	14,9	65,1	20,0	12,4	65,6	22,0	10,7	64,8	24,5
Garrotxa	15,3	64,7	19,9	13,4	64,7	21,9	13,0	63,6	23,4
Cerdanya	17,1	66,0	16,9	14,4	67,5	18,1	13,3	68,9	17,9
Pla de l'Estany	18,2	65,3	16,5	16,5	66,4	17,2	13,6	67,3	19,1
Baix Empordà	18,2	66,4	15,4	15,7	67,9	16,4	14,1	68,2	17,7
Alt Empordà	18,0	65,8	16,2	15,8	66,6	17,6	14,8	66,9	18,3
Selva	19,0	67,9	13,1	16,1	69,2	14,7	15,1	69,1	15,8
Gironès	19,6	66,1	14,4	16,5	68,1	15,4	15,0	68,7	16,2
Catalunya	17,5	68,0	14,4	14,7	69,1	16,3	13,8	68,8	17,4

Font: Elaboració, per ordre ascendent, a partir de les dades del servei català Idescat.

Pel que fa a l'estructura de població comarcal, en la major part de les comarques de Girona, la població entre 0-14 anys supera la mitjana del territori català. En aquest sentit, al Gironès o la Selva, la població d'aquest grup d'edat superava el (15%), enfront el (13,8%) de Catalunya. Tanmateix la població de 65 anys i més, també és proporcionalment més elevada a les comarques gironines que a Catalunya.

Com a comarques amb major pes de la població de 0-14 anys destaca la Selva i el Gironès. Per contra, el Ripollès és especialment preocupant, amb tan sols el (10,7%) de la població en aquest grup d'edat. La Garrotxa mostra un envelliment de la població de (3,5%) en 10 anys.

Pel que fa a la població de més de 65 anys, al Ripollès i la Garrotxa, aquest grup d'edat supera el (23%), superant amb escreix la mitjana a Catalunya (17,4%).

3.2 La població de la demarcació respecte de l'activitat

La demarcació de Girona que és la tercera província més poblada de Catalunya, amb una diferència poc significativa amb Tarragona mostra, en els darrers anys, una important activitat industrial, un creixement dels serveis i manté encara activitat agrària.

3.3 Les taxes d'atur i la població activa de la demarcació

Cal destacar l'augment de la població activa, de l'ordre del (7%) en el període considerat, donada la incorporació progressiva de la dona al mercat de treball que augmenta any rere any, a un ritme molt superior al creixement de la població activa masculina, i per tant, reduint el diferencial existent entre ambdós sexes.

Població activa demarcació de Girona (2001-2003)

	TOTAL			HOMES			DONES		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Total	471	478,6	485,8	227,6	235,3	240,1	243,4	243,4	245,7
Actius	296,2	299,3	316,7	169,9	172,2	177,6	126,3	127,1	139,1
Ocupats	276,5	277,6	290,5	161	161,9	166,2	115,5	115,7	124,3
Total parats	19,7	21,7	26,2	8,9	10,3	11,4	10,8	11,4	14,8
Parats 1ª feina	2	3,3	2,9	0,6	2,1	1	1,3	1,2	1,8
Inactius	174,4	179,3	169,1	57,3	63,1	62,4	117,1	116,2	106,7

Font: INE. Unitats de milers.

A 2003, la població activa femenina a Girona suposava el (44%) del total d'actius a la província, superior a la mitjana catalana (42%).

La població inactiva disminueix en el període considerant, donada la forta disminució de la població inactiva femenina, que aminora l'increment significatiu dels homes inactius.

La taxa d'activitat total --relació de la població activa entre la població de 16 i més anys-- a l'any 2003 és el (65,19%), i representa la taxa més alta de les quatre províncies catalanes, amb diferència.

Pel que fa a la taxa d'ocupació --relació de la població ocupada entre la població activa-- és del (91,72%), i es situa prop de la mitjana catalana del (91,10%).

Relació de taxes entre les demarcacions catalanes 2003

2003	Taxa activitat	Taxa ocupació	Taxa d'inactivitat
Lleida	51,91	95,55	48,09
Barcelona	59,35	90,46	40,65
Tarragona	60,47	93	39,53
Girona	65,19	91,72	34,81

Font: Elaboració pròpia per ordre ascendent d'activitat a partir de les dades oficials *DSCG [Xarxa 8 Plus]*.

Per últim, la taxa d'inactivitat --relació de la població inactiva entre la població de 16 i més anys-- és el (34.81%). Girona és la província amb la taxa d'inactivitat més baixa.

Índex de dependència (%) 2002

Barcelona	Girona	Lleida	Tarragona	CATALUNYA	ESPANYA
44	47,3	52	46,5	45	45,5

Font: La Caixa. Anuario Economico de España 2004.

Un indicador interessant és el de dependència, que analitza el nombre d'infants i adults per cada 100 habitants, dins un territori determinat. Concretament mostra el nombre de nens

(de 0 a 14 anys) i de persones grans (a partir de 65 anys) per cada 100 adults en edat de treballar (és a dir, de 15 a 64 anys). L'índex s'obté de la següent manera: (Població de menys de 15 anys i de més de 64 anys/ Població de 15 a 64 anys) x 100. Indica el pes (en termes percentuals) de la població no activa i per tant [depenent] respecte a la població potencialment activa. Girona supera la mitjana catalana i espanyola i indicaria que l'economia de la Garrotxa té un futur assegurat pels joves que demà s'incorporaran al mercat però que també assegura una pensió de vellesa pels treballadors d'avui.

En aquest apartat també és important observar el comportament estadístic entre homes i dones de la mitja d'edat de la població. Segons l'anuari Econòmic d'Espanya, La Caixa constata que per l'any 2001 l'edat mitja de les dones (41,1 anys) superava en (2,3 anys) la del homes de (38,8 anys).

La població activa i taxes d'atur demarcació

Cal assenyalar que en la demarcació de Girona, s'ha experimentat un important augment de la població activa, de l'ordre del (7%) donada la incorporació progressiva de la dona al mercat de treball que augmenta any rera any, a un ritme molt superior al creixement de la població activa masculina, i per tant, reduint el diferencial existent entre ambdós sexes. A 2003, la població activa femenina suposava el (44%) del total d'actius a la província, superior a la mitjana catalana (42%).

A nivell comarcal es donen diferències notables en les taxes d'atur del 2002, que varien des del (6,64%) del Baix Empordà fins al (3,80%) de la Cerdanya.

Taxes d'atur 2002 a la Garrotxa, Alt Empordà, Selva i Catalunya

	Garrotxa	Selva	Alt Empordà	Catalunya
2002	5,3	6,4	5,6	6,3

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la UPD. Observatori del mercat de treball de Girona.

Una dada col·lateral respecte a l'economia i la seva relació amb la taxa d'ocupació podria ser el PIB. Per Idescat, respecte el PIB de Girona suposava pel 2002, el (9,18%) del PIB català, i el (1,68%) del PIB espanyol. Per l'exercici 2002 es registrava un creixement mitjà català d'un (2.23%), a la Garrotxa d'un (2.29%) i al Ripollès d'un (1.51%).

L'evolució de la contractació registrada a la demarcació de Girona a l'exercici 2003 representava un (8.9%) del total català. Tot i l'elevat grau de temporalitat de l'ocupació, a Girona el (13.5%) dels contractes de la província són indefinits, i el (86.4%) restants són temporals.

Contractes de treball registrats a la demarcació de Girona 2003

Període	Tipus contracte	Total	Homes	Dones
2003	Indefinit	025.170	13.649	11.521
2003	Temporal	160.800	84.751	76.049

Font: Elaboració pròpia a partir dels Serveis d'Estudis de "La Caixa", Informe mensual, Març 2004, p.43 i, Projecte [x@arxa](#) 8 plus.

Contractació provincial registrada 2003

Per tipus contractació i per demarcacions.

Tipus de Contracte	Lleida	Girona	Tarragona	Barcelona	Catalunya
Indefinit	14.498	25.170	24.284	209.453	273.405
Temporal	110.554	160.800	194.583	1.346.045	1.811.982
Total	125.052	185.970	218.867	1.555.498	2.085.387

Font: Elaboració pròpia a partir dels Serveis d'Estudis de "La Caixa", Informe mensual, Març 2004, p.43 i, Projecte [x@arxa](#) 8 plus.

La contractació registrada a la província de Girona a l'exercici 2003 representa un (8,9%) del total de contractes registrats a Catalunya. Tot i l'elevat grau de temporalitat, a Girona el (13,5%) dels contractes de la província són indefinits, i el que (86,4%) restants són temporals. És la segona província amb menor grau de temporalitat darrera de Barcelona.

L'evolució des de l'any 1998 ha estat la d'un augment del pes relatiu dels contractes indefinits (2,7 punts percentuals); el contrari succeeix amb els contractes temporals.

Situació contractual demarcació i temporalitat comarcal						
	Indefinites		Temporals		Total	
	Nombre - %		Nombre - %		Nombre - %	
Pla de l'Estany	764	19,44%	3 167	80,56%	3 931	100%
Ripollès	616	16,79%	3 052	83,20%	3 668	100%
Garrotxa	1 782	16,45%	9 054	83,55%	10 836	100%
Selva	5 088	14,51%	29 972	85,49%	35 060	100%
Alt Empordà	4 665	13,92%	28 849	86,08%	33 514	100%
Catalunya	290 507	13,64%	1 838 366	86,35%	2 128 873	100%
Baix Empordà	4 439	12,92%	29 918	87,08%	34 357	100%
Gironès	6 172	12,35%	43 784	87,65%	49 956	100%
Cerdanya	454	11,42%	3 521	88,58%	3 975	100%

Font: Elaboració pròpia a partir dels Serveis d'Estudis de "La Caixa", Informe mensual, Març 2004, p.43 i, Projecte [x@arxa](#) 8 plus.

En general es detecta una clara dependència territorial de la comarca envers la demarcació, per exemple, els incentius existents per a la instal·lació d'empreses passen per Girona encara que amb la intenció d'afavorir el reequilibri territorial, destaca la disponibilitat de préstecs bonificats o subvencions a fons perdut per a la instal·lació d'empreses a les comarques del Ripollès, la Garrotxa i municipis de la Selva interior (Anglès, la Cellera de Ter, Amer, Sant Julià del Llor i Bonmatí i Maçanet de la Selva.). Són atorgats per el CIDEM, i estan destinats a petites i mitjanes empreses industrials amb projectes d'inversió que promoguin el creixement, la modernització i la innovació del teixit empresarial.

% Atur S/Població a la demarcació de Girona 1998 2003
--

	1998	2001	2003
Municipis + 1000 habitants.	2,5	2,0	2,0
Resta de municipis demarcació.	1,8	1,5	1,6
Total Demarcació Girona	2,4	1,9	2,0

Font: Elaboració pròpia a partir de la publicació "Anuario Social de España, 2004" p. 209, de "la Caixa".

La demarcació, al igual que Catalunya i l'estat, presenta disminució de l'atur. Concretament entre 1998 i 2003 la demarcació disminueix un (0,4%).

3.4 Mobilitat i formació a la demarcació

Mobilitat de la demarcació

Segons el servei d'ocupació de Catalunya en el seu anàlisi per la demarcació de Girona, en la mobilitat de la població s'identifica el pol d'atracció de les poblacions més grans, com Girona, Olot, Figueres, i el triangle Bisbal – Palafrugell - Palamós. El creixement de l'àrea d'influència metropolitana de Girona, que concentra serveis públics, sanitat, la Universitat, etc. suposa actualment un ària d'atracció de població de fins a 40Km. La Garrotxa participa d'aquest pol. Pel que fa a la xarxa viària, a la demarcació de Girona hi ha 2.486 Km de vies, que suposa el (20%) del total de la xarxa catalana. El percentatge d'autopistes de peatge és del (4,17%), inferior a la mitjana catalana (5,41%), però superior a la mitjana espanyola (1,45%).

Predominen les carreteres de calçada única de 5-7 metres d'amplada. Si considerem el conjunt de carreteres, s'observa que en 2002 Girona comptava amb 4,1Km de carretera per cada 1.000 habitants, xifra molt per sobre de la mitjana catalana (1,84Km), però semblant a la espanyola (3,92Km.)

De la xarxa viària destaca l'autopista A7, l'A2 (antiga NII) i la C25 (Eix transversal). La falta del desdoblament de la N-II o el tercer carril a l'autopista A7 suposen frens a l'economia gironina.

Tanmateix, la falta d'una veritable xarxa viària d'alta capacitat, juntament amb les perspectives d'augment de mercaderies en els pròxims anys a través de la Jonquera, fan necessària la inversió en infraestructures a la xarxa viària de Girona, que suposa la porta espanyola amb Europa.

Tant alguns ajuntaments com alguns empresaris reclamen que s'allargui el recorregut del bus transversal fins a St. Aniol i fins a St. Jaume de Llierca. Potser una nova línia de transport ferroviari de mercaderies i de rodalies permetria aproximar la capitalitat d'Olot amb Girona tal com reclamen alguns partits polítics.

La formació de la demarcació

També, pel que fa a infraestructures i recursos a disposició del desenvolupament del territori, destaca la Universitat de Girona, els instituts adscrits a la Universitat, laboratoris i altres, com el campus Agroalimentari de Girona.

La Universitat compta amb 15.000 estudiants, 1.000 professors, i s'imparteixen 48 titulacions (llicenciatures, enginyeries, diplomatures, arquitectures i enginyeries tècniques i graduats).

Pel que fa a la formació professional de tot el territori de la província, existeixen més de 30 centres amb més de 4.000 estudiants, amb una oferta de 31 especialitats que pertanyen al cicle formatiu de grau superior, i 28 de grau mitjà, com els d'administració i finances, sistemes de regulació i control automàtic, gestió administrativa i equips i instal·lacions electròniques.

En relació a la R+D+i, aquesta és assumida en gran part des de la Universitat, que compta amb l'Oficina de Serveis a l'Empresa, que actua des de l'Oficina d'Investigació i transferència Tecnològica (OITT). Aquesta promou la col·laboració Universitat - empresa, ofereix serveis d'investigació per a les empreses i dona suport als investigadors, alhora que ofereix un servei de trampolí tecnològic.

4. Anàlisi de la comarca de la Garrotxa

La comarca de la Garrotxa està situada a l'extrem oriental dels Pirineus i té una extensió de 735 km², repartits en 21 municipis. És la més oriental de les comarques catalanes de muntanya. Limita al nord amb els Pirineus (que la separa de França), al sud amb Osona i la Selva, a l'est amb l'Empordà i el Gironès i a l'oest amb el Ripollès.

4.1 Situació geogràfica de la Garrotxa i superfície dels municipis

És la comarca de muntanya que té menys alçada mitjana: la majoria de la superfície comarcal es troba a menys de 600m d'alçada i les màximes no superen els 1.600m, tret que la diferència de la resta de comarques de muntanya.

Orogràficament, queda clarament definida, tant al nord com al sud i sud-oest, en fer de divisòria entre els conques hidrogràfiques dels rius Tec i Ter i l'alta conca del riu Fluvià. Aquest últim té el seu origen en la unió de diversos torrents al SW de la comarca, a la Vall d'en Bas, i la creua d'oest a est.

Des del punt de vista funcional, a la Garrotxa s'hi diferencien dues subcomarques. L'Alta Garrotxa s'estén al nord del riu Fluvià (el més important de la comarca) des de Castellfollit de la Roca fins a Besalú i també al nord de la Vall de Bianya fins a tocar a França. A llevant, la tanca la serra de la Mare de Déu del Mont, baixant cap a Beuda i Besalú, i a ponent la vall de Beget i el Capsacosta. De fet, part del territori físic de l'Alta Garrotxa es reparteix entre l'Alt Empordà i el Ripollès.

El seu paisatge és abrupte, aspre, ple de serralades, amb congostos, avencs, coves i més aviat pobre de vegetació. Ha conservat excel·lentment la major part del seu patrimoni gràcies a un secular aïllament geogràfic i la seva difícil transformació. És la zona menys poblada de la comarca i, als darrers anys, aquest despoblament s'ha vist més accentuat per l'abandonament de les pràctiques agro/silvopastorals i per la intensificació de l'èxode rural.

La Baixa Garrotxa, en canvi, presenta formes menys espectaculars, amb un paisatge suau i bucòlic, amb boscos i valls més regulars. Comprèn, al nord, la Vall de Bianya i les terres de la dreta del Fluvià i al sud la tanquen les serralades de Rocacorba i la de Finestres. Dins aquesta unitat hi trobem la capital, Olot, i és on s'hi concentra la població. També s'hi localitza la zona volcànica més important de la península ibèrica (el Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa).

La Garrotxa és la comarca de Catalunya que té una proporció més alta de territori afectat per les zones del Pla d'Espais d'Interès Natural (PEIN), gairebé la meitat de la seva superfície el (48,5%). La gran varietat d'espais i d'elements naturals que aplega la comarca han fet

incloure en l'àmbit d'actuació del PEIN cinc àrees, representatives d'aquesta riquesa ambiental.

D'aquests cinc espais només un disposa d'un grau de protecció especial, la Zona Volcànica de la Garrotxa, que té reconeguda la figura de Parc Natural des de l'any 1985. Les seves 12.007,5 ha ocupen el centre de la comarca, amb una part important de la conca alta del Fluvià i abasta 11 municipis d'una àrea, entorn d'Olot, molt urbanitzada. Conté una quarantena de cons volcànics i més de vint colades de laves basàltiques.

Els altres espais inclosos en el PEIN són l'Alta Garrotxa, les Serres de Milany-Santa Magdalena i Puigsacalm-Bellmunt, el Collsacabra o Cabrerès, i les Muntanyes de Rocacorba.

L'Alta Garrotxa comprèn una superfície de 32.765 ha repartides entre el Ripollès, l'Alt Empordà i la Garrotxa, amb 16.890 ha. Afecta als municipis de Montagut, la Vall de Bianya, Sales de Llierca, Beuda, Tortellà i Sant Joan les Fonts. És l'espai d'interès natural més extens de la comarca i diversos sectors socials voldrien dotar-lo d'una figura de protecció especial.

Les Serres de Milany-Santa Magdalena i Puigsacalm-Bellmunt tenen una superfície total de 15.652,5 ha, repartides entre Osona, el Ripollès i la Garrotxa amb 4.002,5 ha i inclou els municipis de la Vall d'en Bas i Riudaura.

El Collsacabra, també anomenat Cabrerès, comprèn part de les comarques de la Garrotxa, la Selva i Osona i ocupa una extensió total de 11.040,5 ha i, 2.707,5 ha incloses a la comarca. Els municipis garrotxins que en formen part són la Vall d'en Bas, les Planes d'Hostoles i Sant Feliu de Pallerols.

Les Muntanyes de Rocacorba pertanyen pràcticament en la seva totalitat al Gironès. Només 30 de les seves 3.177,5 ha es troben dins la comarca de la Garrotxa.

Municipis de la comarca de la Garrotxa i superfície en hectàrees de territori ocupat:

Superfície dels municipis de la comarca 2004

Municipi	Per ordre de superfície (ha)
Castellfollit de la Roca	68
Besalú	481
Sant Jaume de Llierca	713
Les Preses	953
Tortellà	1.098
Argelaguer	1.273

Maià de Montcal	1.698
Riudaura	2.419
Mieres	2.607
Olot	2.913
Sant Joan les Fonts	3.193
Sant Feliu de Pallerols	3.492
Beuda	3.574
Sales de Llierca	3.639
Les Planes d'Hostoles	3.697
Sant Ferriol	4.176
Sant Aniol de Finestres	4.751
Santa Pau	5.880
Vall d'en Bas	9.050
Montagut	9.341
Vall de Bianya	9.402
Total	73.418

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades oficials.

4.2 La població de la Garrotxa

La Garrotxa, que és la comarca de muntanya de Catalunya més poblada, tenia a l'any 2003 una població de 49.625 habitants, el (25,3%) de la població total de les comarques de muntanya en el (7,7%) de la seva superfície total. La Garrotxa, però, perd pes percentual respecte les comarques gironines, tot i que no disminueix la seva població.

Padró municipal d'habitants 1998 a 2003

Any	Habitants	Increment anual (%)
2003	49.625	1,70 %
2002	48.796	1,79 %
2001	47.940	1,00 %
2000	47.464	0,51 %
1999	47.221	0,64 %
1998	46.919	0,00 %

Font: Elaboració pròpia a partir de dades oficials.

L'increment interanual indica clarament l'augment de la població experimentat a partir de l'any 2000 i que s'ha mantingut d'una forma quasi progressiva de més (1,70%). Aquesta tendència pensem que pot seguir augmentant durant els propers anys (2004-2010). Els anteriors increments del trienni (1998-2000), més moderats, eren d'un (0,67%) aproximadament.

Població per grans grups 2000 a 2003

Any	0 a 14	IIA	15 a 64	IIA	+65	IIA
2003	6.398	2,93	31.845	2,04	11.382	0,09
2002	6.216	2,32	31.208	1,87	11.372	1,26
2001	6.075	0,55	30.635	0,80	11.230	1,81
2000	6.042	0,00	30.392	0,00	11.030	0,00

IIA: Increment interanual.

Font: Elaboració pròpia .

Tot i presentar una disminució important pel 2003, el darrer trienni mostra un augment significatiu de l'envelliment de la població, acompanyat però d'un increment de (+ 1,00) de la població jove.

La ciutat d'Olot que és la capital comarcal compleix una funció molt important en els aspectes industrials, comercials, culturals i administratiu. Olot acull el (60%) de la població de tot el territori comarcal, seguida per St Joan les Fonts i la Vall de Bianya, amb el (5,5%) i (5,1%) respectivament.

En conjunt el territori ha experimentat, en els darrers anys, un lleuger creixement. Aquest (1,6%) durant el període 1998-2003 ha estat, però, inferior al del conjunt de les comarques gironines (2,7%) durant el mateix període. Pel contrari, el creixement comarcal és quasi el mateix que el del context català (1,7%). El creixement de població de la comarca, doncs, s'acosta més a la situació d'estancament del conjunt català que al cert dinamisme demogràfic del conjunt de comarques gironines.

Pel que fa a la distribució d'habitants dels municipis de la comarca, quasi tots tenen moviments demogràfics positius. El creixement absolut de població més elevat de la Garrotxa es localitza a Olot, que ha crescut més que el conjunt comarcal, compensant les petites pèrdues d'altres municipis. També han crescut altres municipis de la seva àrea d'influència, tot i que amb menys població, com Santa Pau, Sant Feliu de Pallerols, Les Preses, Riudaura i la Vall de Bianya. Alguns dels municipis més petits de la comarca

(Argelaguer, Maià de Montcal, Montagut, Sales de Llierca, Sant Aniol de Finestres i Tortellà) també han guanyat població, invertint així la seva tendència a la baixa dels darrers anys.

Evolució de la població municipal de la comarca del 2000 a 2003

Municipi	2003	2002	2001	2000
Sales de Llierca	109	99	91	89
Beuda	139	139	140	133
Sant Ferriol	209	204	202	196
Sant Aniol de Finestres	292	288	275	270
Maià de Montcal	346	324	324	321
Mieres	347	333	333	336
Argelaguer	406	404	401	379
Riudaura	411	413	413	417
Tortellà	713	713	710	717
Sant Jaume de Llierca	764	758	764	714
Montagut i Oix	839	826	784	792
Castellfollit de la Roca	984	1.001	982	963
Vall de Bianya, la	1.172	1.158	1.123	1.130
Sant Feliu de Pallerols	1.190	1.163	1.128	1.155
Santa Pau	1.481	1.506	1.469	1.484
Preses, les	1.554	1.511	1.419	1.373
Planes d'Hostoles, les	1.728	1.750	1.768	1.724
Besalú	2.112	2.073	1.988	1.996
Vall d'en Bas, la	2.565	2.508	2.538	2.552
Sant Joan les Fonts	2.718	2.735	2.749	2.756
Olot	29.546	28.890	28.339	27.967
Garrotxa	49.625	48.796	47.940	47.464

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades oficials de 2003. Classificació per nombre d'habitants.

La població comarcal es concentra a Olot, que engloba el (60%) dels garrotxins, en una tendència que ha anat en augment.

Els municipis i el conjunt de la comarca es caracteritzen per una important mobilitat de la seva població. L'increment de les distàncies entre residència i per exemple del centre treball està dificultant cada cop més la conciliació de la vida personal i laboral.

4.2.1 Creixement moderat de la població comarcal

Podem afirmar que la població de la Garrotxa ha experimentat, en els darrers anys, un lleuger creixement, i més, si comparem aquestes dades amb el creixement força intens de les altres comarques gironines.

La Garrotxa presenta un increment notable dels seus habitants en tot el seu territori, 49.625 per l'any 2003:

Progressiu comarcal 1981 a 2003					
--	--	--	--	--	--

	1981	1986	1991	1996	2003
Garrotxa	45.245	45.368	46.060	46.708	49.625

La densitat de població supera el (67%). Pel que fa a la natalitat també s'observa un lleuger increment:

Densitat de la població 1986 a 2001							
--	--	--	--	--	--	--	--

	1986	1991	1997	1998	1999	2000	2001
Garrotxa	8,5	9,1	8,1	8,4	7,5	9,0	9,3

Notable increment de la taxa d'immigració que té un paper molt important en l'augment de la població:

Taxa d'immigració comarcal 1990 a 2001							
---	--	--	--	--	--	--	--

	1990	1995	1997	1998	1999	2000	2001
Garrotxa	22,0	20,9	21,7	23,5	28,0	29,8	30,6

L'estructura de població comarcal no presenta diferències significatives amb altres de la demarcació de Girona:

Estructuració comarcal per edats, 1991-1996-2001

	1991			1996			2001		
	0-14	15-64	+65	0-14	15-64	+65	0-14	15-64	+65
Garrotxa	15,3	64,7	19,9	13,4	64,7	21,9	13,0	63,6	23,4

Font: Elaboració pròpia, segons les dades oficials de l'anuari 2001, Idescat.

4.2.2 L'índex d'envelliment i la seva evolució

L'índex d'envelliment i la seva evolució fan notori l'envelliment de la població garrotxina enfront l'àmbit català. L'índex d'envelliment a la comarca és del (164%), més de 50 punts superior al del conjunt de Catalunya, del (111%). L'índex de dependència global de la Garrotxa és del (54%), també molt superior al català, del (45%).

La població comarcal es concentra més al voltant d'Olot. És una tendència que ha anat en augment al llarg dels anys i que podem pensar que pot seguir un procés exponencial. Si es considera Olot i la seva àrea urbana d'influència, la concentració de població podria superar properament el (78%). Potser també cal una política de redistribució.

Tot i aquest fenomen de concentració urbana la Garrotxa té encara un important gruix de població disseminada el (14,2%) de la població total, amb alguns municipis on la totalitat de la població viu disseminada.

4.3 Concentració edificadora i mobilitat

La mobilitat pot esdevenir, segons alguns estudis, en un element creador de desigualtats especialment en el món del treball. Per un costat, els joves, les dones i les persones amb baixos recursos econòmics tenen dificultats per disposar d'un vehicle propi i per tant, aquesta situació els margina de les zones de treball que no disposen de transport públic. La mobilitat intermunicipal i intercomarcal per raó de feina és una constant que s'incrementa dia rere dia, sense que les administracions hagin solucionat les mancances d'una xarxa de transport públic racional i amb uns horaris i freqüències de servei racionals.

Els desplaçaments per motius de treball, es donen principalment dins la mateixa comarca o amb les comarques més properes.

El (59%) de la població, [29.279 habitants d'un total de 49.625] es concentra al municipi d'Olot. A l'hora, la capital comarcal, dinamitza el seu entorn en un espai funcional que supera en molt els seus límits administratius. Dins d'aquesta àrea funcional, podem observar dues corones, on es concentra la major densitat demogràfica amb un (89%) de la població i amb més del (90%) dels llocs de treball de la comarca. L'àrea de major activitat es ramifica a partir de l'eix Olot - Sant Feliu de Pallerols, però sobretot de l'eix Olot – Basalú.

Hi ha un ventall important de línies de transport interurbà que passen per la Garrotxa, però l'oferta de viatges de cadascuna d'elles és bastant reduïda.

Els municipis i el conjunt de la comarca es caracteritzen per una elevada mobilitat de la seva població. Aquests desplaçaments, per motius de treball, es donen principalment dins la mateixa comarca i en menor mesura amb les comarques més pròximes. Cada dia els 50.000 habitants de la comarca realitzen 29.000 desplaçaments per mobilitat obligada. El (56%) d'aquests desplaçaments són en cotxe, fet que converteix la Garrotxa en la comarca amb la utilització més elevada d'aquest mitjà de transport.

De la població ocupada resident a la Garrotxa, 18.709, més del (90%), viu i treballa en la mateixa comarca, mentre que aproximadament el 10% es desplaça fora de la Garrotxa per treballar. Aquests 1.795 ocupats es desplacen principalment al Gironès, al Barcelonès, al Pla de l'Estany o a la Selva.

Els fluxos es donen, però, en un i altre sentit. Així, 1.340 dels llocs de treball localitzats a la Garrotxa el (7,4%) del total són ocupats per treballadors residents fora de la comarca.

Comparant, doncs, la població ocupada resident a la comarca i els llocs de treball que s'hi localitzen, 18.709 enfront de 18.254, es pot considerar que la diferència és molt baixa i que, tot i que la mobilitat és elevada, els fluxos es compensen força, amb un lleuger dèficit de llocs de treball de 455.

Tot i això, la mobilitat més elevada es troba en la població que viu i treballa a la Garrotxa. Quasi el (27%), 4.555 persones de la població ocupada resident a la comarca es desplaça diàriament a altres municipis garrotxins per anar al seu lloc de treball, mentre que el (73%) desenvolupa la seva jornada laboral en el mateix municipi.

4.4 Contractes de treball registrats a la Garrotxa

La base econòmica de la Garrotxa ha estat sustentada històricament en dos pilars: la indústria i el sector agropecuari. Avui, el sector serveis agafa més força, però com també era d'esperar, està plantejant nous reptes a superar. La baixa contractació indefinida o els models temporals d'ocupació són algunes de les eventualitats observades.

Contractes de treball registrats a la Comarca de la Garrotxa 2003

Període	Tipus contracte	Nombre	Proporció %	Demarcació %	Catalunya %
2003	Indefinit	01.782	16,45%	7,08%	0,65%
2003	Temporal	09.054	83,55%	5,63%	0,50%
2003	Total comarcal	10.836	100,0%	12,71%	1,15%

Font: Elaboració pròpia a partir dels Serveis d'Estudis de "La Caixa", Informe mensual, Març 2004, p.43 i, Projecte [x@arxa](#) 8 plus.

Cal destacar el (83,55%) de contractes temporals que suposa un escenari de foment de l'ocupació precari. Al (16,45%) dels contractes indefinits, potser caldria afegir els contractes de l'administració pública, que tot i que és una dada repartida de manera homogènia a tot el territori català, podria millorar aquest escenari. Amb tot, cal observar el paper en el conjunt de la demarcació provincial i del territori català que potser mostrarien un escenari molt més preocupant que el que inevitablement presenta el de la Garrotxa. Un territori és una xarxa viva de relacions que fa molt difícil no quedar influenciat per les tendències de l'entorn social i econòmic.

El (16,45%) dels contractes indefinits de la Garrotxa suposen el (7,08%) de la demarcació i el (0,65%) de Catalunya. Això vol dir que el pes de la Garrotxa augmenta lleugerament en la demarcació i disminueix en un (0,58%) a Catalunya.

Quan als contractes tenim que el darrer trimestre del 2004 es van realitzar 3.144 contractes dels quals un (15,6%) van ser indefinits i el (84,3%) temporals. Això incrementa la tendència generalitzada d'ocupació precària de la demarcació i, que per la Garrotxa passa d'un (83,55%) a l'any 2003 al (84,3%) pel 2004 representant un fort augment de la precarietat amb un (0,75%) per any.

4.5 Anàlisi estadístic de l'atur i de l'ocupació

Per tot el que veurem i pel que hem exposat fins aquí, podem afirmar que la comarca de la Garrotxa té unes taxes d'atur moderades en relació a la resta de comarques gironines. Concretament, pel segon trimestre del 2004 era de 3.317 aturats registrats, dels quals el (65,4%) eren dones i el (34,5%) restant, homes.

La taxa d'atur registrada a la comarca de la Garrotxa al IV trimestre de 2003, es situa en un (4'60%), per sota de les taxes de la demarcació de Girona amb (-0.70%), de Catalunya amb

(-1,87%) i d'Espanya amb (-4,33%). Aquesta taxa d'atur es calcula a partir de la relació entre la població desocupada i la població activa.

Població aturada i taxa d'atur del 2004		
	Població aturada	Taxa d'atur
Garrotxa	1.087	4.60
Girona	16.788	5.30
Catalunya	205.363	6.47
Espanya	1.692.540	8.93

Font: UPD. Observatori del mercat de treball de Girona.

Atur registrat total

L'atur registrat total, és el conjunt de persones de 16 anys i més, sense ocupació que, en un any concret, tenen demandes d'ocupació pendents de satisfer l'últim dia d'aquest any a les oficines de treball de la Generalitat o de l'INEM.

L'atur registrat total es manté des de fa uns anys entorn al miler de persones. Alhora es manté la relació de 2/3 de dones aturades enfront 1/3 d'homes.

Atur registrat total i per sexes a la Comarca de la Garrotxa 1999 a 2003

Any	Homes	Dones	TOTAL	Taxa d'atur Total
2003	393	758	1.151	4,6
2002	372	719	1.091	--
2001	328	638	966	--
2000	310	685	995	--
1999	296	722	1.018	7,5

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la UPD. Observatori del mercat de treball de Girona. Podem observar una reducció important de l'atur (-2,9) entre els anys 1999 i 2003.

Atur registrat per sexe

Igualment aplicant els mateixos criteris estadístics sobre l'atur registrat total, observem les diferències en el comportament de l'atur per sexes.

L'atur registrat del conjunt de persones de 16 anys sense ocupació, com hem indicat més amunt, és per en un any concret el nombre de persones que tenen demandes d'ocupació pendents de satisfer l'últim dia d'aquest any a les oficines de treball de la Generalitat o de l'INEM, llevat dels col·lectius següents: treballadors sense disponibilitat immediata per al treball o en situació incompatible amb l'ocupació, treballadors que demanin exclusivament un treball de característiques específiques (com ara una feina a l'estranger) i els treballadors eventuais agraris beneficiaris del subsidi especial per desocupació.

També se n'exclouen aquelles persones que es neguen injustificadament a participar en cursos de formació ocupacional. Aquesta observació, més administrativa que pràctica i que demostra el caràcter sancionador de l'administració pública amb els administrats, no permet saber amb més precisió quines són les raons socials que porten a aquesta situació. Per exemple, el fet d'ocupar-se dels infants malalts en el cas de la dona és una raó social que aquests tipus de mesures no saben detectar. En els darrers anys, de cada 3 persones aturades 2 són dones.

De "l'Estudi de l'oferta d'ocupació de la població femenina de la ciutat d'Olot", de la Universitat de Girona, Departament d'Economia, podem observar algunes dades que poden ser també significatives a nivell comarcal: que la majoria de dones sol viure en un nucli reduït (parella i fills). La majoria són nuclis de 3 o menys persones. Que una de cada 3 ha nascut a Olot, 2 de cada 3 ha nascut a Catalunya. Una de cada 11 ha nascut fora d'Espanya de les quals les tres quartes parts són africanes. Que dues de cada 3 tenen tan sols els estudis de Primària. Tres de cada 10 tenen estudis de Secundària o universitaris. Només un reduït 0,3 de cada 10 no té cap estudi. Que dues de cada 3 ja treballen a l'actualitat i, que 1 de cada 5 és mestressa de casa. Pràcticament no hi ha cap dona que busqui feina i no en tingui. Destaca que només 1 de cada 20 "no ha treballat mai". La meitat d'aquestes addueixen que s'han dedicat a tenir cura de la llar i dels fills.

Atur registrat, (%) per sexe, a la Comarca de la Garrotxa 1999 a 2003

Any	Homes	Dones	TOTAL
2003	34,14	65,86	100

2002	34,10	65,90	100
2001	33,95	66,05	100
2000	31,16	68,84	100
1999	29,08	70,92	100

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de la UPD. Observatori del mercat de treball de Girona.

A nivell comarcal s'observa un augment progressiu de l'atur registrat que llevat d'algunes lleugeres excepcions com ara les de La Vall d'en Bas, Tortellà, Santa Pau, Sant Jaume de Llierca, Castellfollit de la Roca, i Mieres, en la resta de municipis es manté la mateixa tònica.

Evolució atur registrat per municipis 1999 a 2003

Municipis - Anys	2003	2002	2001	2000	1999
Mieres	1	0	2	3	6
Sales de Llierca	2	0	1	0	0
Maià de Montcal	3	3	1	3	3
Sant Aniol de Finestres	3	5	5	4	3
Sant Ferriol	4	8	7	8	1
Beuda	5	2	3	3	2
Argelaguer	10	4	5	9	8
Riudaura	10	11	8	11	9
Montagut i Oix	14	14	13	16	18
Sant Jaume de Llierca	20	18	19	20	24
Tortellà	21	14	14	16	22
Preses, les	24	33	31	21	17
Sant Feliu de Pallerols	28	22	17	22	20
Vall de Bianya, la	28	17	18	20	15
Castellfollit de la Roca	29	24	27	35	35
Santa Pau	31	38	31	31	35
Besalú	37	30	30	30	38
Vall d'en Bas, la	49	32	37	36	51
Sant Joan les Fonts	84	64	57	64	52
Olot	709	704	592	590	609
Garrotxa	1.151	1.091	966	995	1.018

Taxa d'atur per municipis segons el Padró de 1996
--

La Garrotxa, amb una població activa de 18.759 segons el Padró de 1996, presentava una taxa d'atur del (4,9). S'observa una lleugera tendència a la disminució d'aquesta, amb un (4,6) pel darrer trimestre del 2003; mentre que en el mateix exercici la demarcació provincial presenta un (5,3), la catalana (6,47) i la espanyola (8,93). La tònica municipal segueix el mateix sentit que la comarcal amb les excepcions d'un increment dels municipis de: Beuda, Montagut i Oix, Olot, Les Planes d'Hostoles, Sales de Llierca, Sant Joan les Fonts, Santa Pau i Tortellà.

Taxa	Municipis	Pobl. Activa darrer Padró 1996
0,00	Mieres	---
1,05	Sant Ferriol	95
3,03	Maià de Montcal	165
3,08	Sant Aniol de Finestres	130
3,75	Preses, les	613
3,84	Sant Feliu de Pallerols	495
3,93	Vall d'en Bas, la	1.070
4,30	Riudaura	186
4,32	Argelaguer	139
4,57	Sant Jaume de Llierca	328
4,62	Vall de Bianya, la	519
4,66	Castellfollit de la Roca	429
4,80	Besalú	917
4,90	Garrotxa	18.759
5,14	Santa Pau	661
5,58	Sant Joan les Fonts	1.237
5,72	Olot	12.028
5,73	Montagut i Oix	314
5,79	Planes d'Hostoles, les	760
6,16	Tortellà	292
7,84	Beuda	51
9,68	Sales de Llierca	31

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades oficials de 1996, darrer Padró municipal.

Desigualtat entre població i ocupació femenina

Actualment el nombre de dones (Població) a nivell provincial és inferior als homes però aquesta situació és lleugerament inversa per la comarca de la Garrotxa.

Per tant, tot i la relativa igualtat existent a nivell demogràfic, aquest equilibri entre dones i homes no es reproduïx en el mercat de treball.

Com es pot observar a la següent taula de l'any 1996, la presència dels homes ja era majoritària i només 4 de cada 10 persones actives, que estaven ocupades o desocupades però amb intenció de treballar, eren dones. Per tant, la població femenina comarcal es superior a la masculina però l'ocupació masculina supera a la femenina:

Població i situació laboral d'homes i dones

	Dones		Homes		Total	
	N.Abs	(%)	N.Abs	(%)	N.Abs	(%)
Ocupades/s	7.448	39,8	11.261	60,2	18.709	100
Busquen la 1a Ocupació	181	56	142	44	323	100
Desocupades/s ocupació anterior	969	62,3	587	37,7	1.556	100
<i>Total Actives/us</i>	8.598	41,8	11.990	58,2	20.588	100
<i>Total Inactives/us</i>	11.983	62	7.331	38	19.314	100
<i>Total Població de 16 anys i més</i>	20.581	51,6	19.321	48,4	39.902	100

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat. [Població d'homes i dones de més de 16 anys a la Garrotxa. 1996]

La població ocupada per sectors

La població ocupada es localitza principalment en el sector industrial (46,7%). El sector terciari compta amb el 40,7% de la població ocupada percentatge que, tot i haver crescut molt en els darrers anys, continua essent molt inferior a la mitjana catalana (57,7%). És important remarcar que a la Garrotxa hi domina el sector indústria, mentre que a la resta de comarques de muntanya catalanes hi predomina l'activitat terciària. Els ocupats en el sector

primari tenen poc pes, menys del (5%), i han disminuït força en els darrers anys. Tot i això el sector primari és més important a la Garrotxa que en el conjunt català, (3,2%) de la població ocupada.

Les dades del nombre d'afiliats al Règim General de la Seguretat Social el 2002 a la Garrotxa també reflecteixen l'especialització industrial de la comarca, amb un (53%) del llocs de treball en el sector industrial i un (38%) en el terciari. Tot i això, la distribució sectorial dels treballadors a Olot canvia substancialment. El sector terciari, a la capital comarcal, esdevé el més important amb un (49,5%) dels llocs de treball en els serveis i un (42,2%) en la indústria, tot i que lluny de l'important paper en el conjunt de Catalunya (63,8%) en el sector serveis i (27,2%) en la indústria.

4.6 Evolució d'altres dades econòmiques en relació a la població

L'evolució de l'atur registrat de la Garrotxa mostra una clara tendència al descens en els darrers anys. La taxa d'atur disminueix del (7,5%) al (4,6%) durant el període 1996-2003.

Aquest descens encara es dona de manera més accentuada en el conjunt català, que passa d'una taxa d'atur del (11,3%) a una del (6,47%) pel mateix període 1996-2003.

De manera que pel darrer trimestre del 2003, la taxa d'atur de la Garrotxa (4,60%) és més baixa que la de la Província de Girona (5,30%), la de Catalunya (6,47%) i la d'Espanya (8,93%).

L'atur registrat de la comarca presenta un petit augment en el període 1996-2003 que pot explicar-se pel fort augment de la població activa: 1999 (1.018), 2003 (1.151).

No podem oferir un estudi de tots els municipis de la comarca. Presentem només l'evolució de dades estadístiques disponibles per l'exercici 2003, d'aquells de més de 1000 habitants segons el cens de l'any 1998, comparant la població, quota de mercat, % atur i renda:

Evolució dades estadístiques 2003 municipis de + 1000 habitants el 1998.

Municipis	Població 2003	Quota Mercat – Comerç		% Atur 1998-2003	Renda 1997-02
		1998 – 2003	1998-03		
Sant Feliu de Pallerols	1.190	04 – 04	-15,6	02,2 – 02,6	6
Santa Pau	1.481	04 – 04	+11,1	02,1 – 01,9	7
Preses, les	1.554	04 – 05	+18,4	01,8 – 01,7	7
Planes d'Hostoles, les	1.728	05 – 05	-09,3	03,0 – 02,1	6
Besalú	2.112	07 – 07	+07,2	01,7 – 01,9	6
Vall d'en Bas, la	2.565	08 – 07	+11,3	01,9 – 01,7	6

Sant Joan les Fonts	2.718	08 – 08	-05,0	02,1 – 02,8	6
Olot	29.546	82 – 79	-04,2	02,6 – 02,3	6

Nomenclàtor

Quota Mercat =	Quotes de mercat 1998-2003.
Comerç =	Nombre d'activitats comercials minoristes (%) variació 1998-03.
Renda =	Renda disponible (Nivell de variació 1997-02) [Girona capital té una renda de 6].

Font: p. 474-478 Anuario Económico de España 2004, Servicio de Estudios, "la Caixa".

Evulció dades econòmiques 2003 en el conjunt comarcal

La distribució sectorial del PIB comarcal és sensiblement diferent a la de l'àmbit català. El sector terciari representa el (40%) del PIB comarcal i el sector industrial quasi el (50%). El conjunt de Catalunya, i la resta de comarques gironines i de muntanya, es caracteritza per una importància del sector terciari molt més elevada del (53,7%) i una menor presència del sector industrial del (36,5%). El PIB generat pel sector primari i el de la construcció són més inferiors i representen el (3,7%) i el (6,7%) respectivament. Es confirma que augmenten les possibilitats de desenvolupament del sector serveis i, que tot i mantenir una posició industrial important, minven les activitats agràries tradicionals.

La renda familiar bruta disponible, que és un indicador que reflecteix el nivell de benestar econòmic d'una població determinada, a la Garrotxa és superior a la mitjana catalana. Tot i això, es situa per sota del conjunt de comarques de muntanya, algunes de les quals tenen una renda familiar bruta molt superiors a la del conjunt català.

4.7 Estudi comarcal segons els sectors econòmics

L'estudi per sectors econòmics a nivell comarcal presenta certes similituds amb algunes comarques de la demarcació però té tres característiques importants:

Característiques econòmiques de la comarca

- El sector primari de la Garrotxa presenta una pèrdua constant d'actius.
- El sector secundari de la Garrotxa segueix ben consolidat.
- Importància del creixement del sector terciari de la Garrotxa.

4.7.1 El sector primari de la Garrotxa amb pèrdua d'actius

Tal i com ha passat en la pràctica totalitat de Catalunya, el sector agrari garrotxí ha patit un procés ininterromput de pèrdua d'actius agraris.

Les petites explotacions agràries tendeixen a desaparèixer i subsisteixen les grans explotacions que augmenten la mida i han sabut adaptar-se a les noves tecnologies i orientacions productives.

L'activitat predominant en el sector primari de la Garrotxa és la ramadera, que continua el seu procés de creixement, i està centrada en el bestiar porcí i boví.

El sector porcí és el més destacat i les seves explotacions són les que més s'han modernitzat. Hi predominen les explotacions de circuit obert, que tenen com a activitat fonamental l'engreix. Tot i l'elevada producció, les grans empreses d'elaboració d'embotits comarcals requereixen l'entrada de carn de porc d'altres comarques.

La comarca no es pot considerar, però, especialitzada en la producció de bestiar porcí i no està inclosa en les zones vulnerables de Catalunya per contaminació de nitrats procedents de la ramaderia. Tot i això, a la Garrotxa es produeix un gran volum de purins, fins a 100.000 m³ anuals, que suposen un perill pels aquífers de la comarca. En la zona de la Vall d'en Bas ja s'han detectat concentracions elevades de nitrats a l'aigua.

El boví de llet ha patit una lleugera regressió en els últims anys que està relacionada amb la reestructuració del sector. Tot i això el sector encara manté un paper important en el conjunt de la comarca. El boví de carn, en canvi, ha augmentat la seva importància.

L'agricultura de la comarca està estretament lligada amb el sector ramader. La superfície conreada està dedicada principalment als cereals, sobretot al blat de moro que sobrepassa les 4.000 ha. conreades. Però la vocació ramadera de la comarca ha provocat que els conreus farratgers tinguin també una elevada importància, tot i que en els darrers anys n'hagi disminuït la superfície ocupada. La resta de conreus tenen una presència poc significativa.

Les àrees més dinàmiques, en relació amb el sector primari, de la comarca són la Vall d'en Bas i la Vall de Bianya. L'elevada producció agrícola que s'hi concentra es caracteritza per l'extensió de les explotacions, la incorporació de joves amb formació i l'aplicació de noves tecnologies.

La superfície forestal ocupa més del (85%) de la comarca i hi abunda, sobretot, l'alzina. En general, però, l'aprofitament forestal és poc important, a causa de la baixa rendibilitat, i està destinat principalment a l'autoconsum.

4.7.2 El sector secundari de la Garrotxa ben consolidat

Globalment es pot parlar d'una especialització industrial a la Garrotxa perquè agrupa el (46,7%) de la població ocupada en relació amb el conjunt de Catalunya (32,1%). Aquesta indústria es caracteritza per petites i mitjanes empreses de capital local, amb una gran diversificació sectorial i territorial.

El sector industrial es pot considerar ben consolidat, amb una elevada diversificació d'especialitats que li garanteix la resistència a les crisis, amb gran dinamisme i esperit emprenedor. També disposa de programes de formació que progressivament s'adapten a les necessitats del sector.

Tot i això, algunes característiques de la comarca es perceben com a limitacions al desenvolupament industrial: la manca de serveis a les empreses, la manca de vies de comunicació, el baix associacionisme i la manca d'una planificació comarcal del sòl industrial.

Les activitats manufactureres apleguen aproximadament el (85%) però existeix una petita variació segons la font consultada, del tipus de població ocupada en el sector industrial. Tot i la gran diversificació en subsectors manufactureres, hi predomina l'alimentació, el tèxtil i el metall.

L'alimentació és el subsector més important i aplega al voltant del (25%) de la població ocupada, que es concentra en la indústria càrnica. En els darrers anys el sector ha incrementat la seva importància en el conjunt comarcal i ha millorat la seva qualitat. L'alimentació és un subsector diversificat territorialment, pràcticament tots els municipis de la comarca tenen alguna indústria alimentària.

El subsector del tèxtil és el següent en importància, ja que aplega quasi el (20%) de la població ocupada. Després de les crisis patides pel sector i de les pèrdues d'ocupats, el tèxtil ha deixat de ser el principal subsector industrial de la comarca. Han subsistit, però, les empreses que s'han adaptat a les millores tecnològiques, s'han afrontat als nous competidors i s'han obert a nous mercats. El tèxtil es localitzava, principalment, a Olot i, de les grans indústries que havia tingut, en queden poques després de l'èxode de l'últim decenni, totes les que han quedat es concentren entre el Puig del Roser i l'avinguda de Sant Joan de les Abadesses.

Als polígons industrials consolidats d'Olot hi ha majoritàriament empreses petites i mitjanes, que necessitaven ampliar o renovar les instal·lacions. La voluntat local és que siguin activitats sostenibles o relacionades amb les últimes tecnologies. La desindustrialització del centre urbà d'Olot i de part de la seva perifèria durant l'últim decenni era inevitable. La majoria de les empreses que s'han traslladat fora d'Olot tenien una certa envergadura i ho han fet a l'entorn més immediat aprofitant l'eix de comunicacions que representa la nova autovia A-26: Alzamora Packaging, Indelma, Valeri, Pagès, IAMP, Sacrest, Hilosa, Foneria Barberí, Transports Badosa, Transports Tresserras, Baseiria Oil, Puigdemont, Esteve Valerí, Materials Construcció Oliveras i Espuña. Només s'han traslladat a Olot mateix: Simon i AMCO. Onze empreses han tancat: Cooperació Fabril, Cotym, Montsà, La Granja, Fàbrega, Casadellà, Can Jombi, Hidroelèctrica de l'Empordà, Privata, Filatura de l'avinguda Sant Joan i Can Mató. El carrer Pou del Glaç és el paradigma de la transformació del centre d'Olot. El pisos que es construeixen i els que es construiran sumen una inversió que supera els nou milions d'euros.

Segons el nombre d'ocupats el subsector de la metal·lúrgia està en la tercera posició dins les activitats manufactureres i agrupa entre el (14%) i el (18%) dels ocupats segons la font consultada. Les activitats que es troben en aquest subsector són força diversificades: construcció de maquinària (sobretot tèxtil i alimentària), de material elèctric, de transport, etc. Aquesta activitat també es concentra principalment a Olot.

Altres subsectors bastant desenvolupats a la comarca són la indústria química i del plàstic, la del paper i arts gràfiques i la de la fusta i el suro. Cal esmentar també la singularitat de la indústria artesana de la imatgeria religiosa, localitzada en petits tallers olotins.

Resum de l'especialització comarcal per branques de l'activitat econòmica

Del conjunt d'especialitzacions industrials de la demarcació, destaca la Garrotxa pel nombre variat d'activitats: alimentàries, càrniques, tèxtil, fusta, paper, químiques, plàstic, productes minerals, equips mecànics, etc.

Principals branques de l'activitat econòmica de la Garrotxa

15 Indústries de productes alimentaris i begudes	X
17 Indústries tèxtils	X
20 Indústries de la fusta i del suro	x
21 Indústries del paper	-X
24 Indústries químiques	X
25 Fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiques	X
26 Fabricació d'altres productes minerals no metàl·lics	X
29 Indústries de la construcció de maquinària i equips mecànics	X
50 Venda i reparació de vehicles; venda al detall de combustible	X

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'any 2004 del Departament de Treball de la Generalitat de Catalunya.

Interpretació símbols especialització comarcal

X Especialització
-X Especialització intensa
X Especialització molt intensa

4.7.3 Importància del creixement del sector terciari de la Garrotxa

El procés de terciarització de l'economia que s'ha produït a Catalunya també s'ha donat de manera important a la Garrotxa. El nombre d'ocupats en el sector ha augmentat. Tot i aquest fort increment la importància del sector terciari a la comarca (40,7% del total d'actius) continua essent inferior a la del conjunt català (57,7%). En els darrers anys han augmentat les activitats vinculades amb els serveis públics, els serveis a les empreses i, sobretot, els relacionats amb el turisme.

El sector del comerç i reparació és el més important en nombre d'ocupats. En general el comerç és de dimensions petites i de caràcter tradicional. Però l'increment més important del nombre de treballadors s'ha donat en les activitats sanitàries i de serveis socials, provocat per la creació d'equipaments i serveis lligats a la creació de les institucions locals.

També hi ha hagut un important creixement de les activitats turístiques. El subsector hotelier i restauració ha augmentat considerablement el seu nombre d'actius. La Garrotxa no és una

comarca amb tradició turística però, en els darrers anys, s'ha consolidat com una important destinació turística, sobretot gràcies al seu patrimoni natural i cultural.

El sector de l'allotjament turístic ha crescut molt en els darrers anys. El nombre de places hoteleres ha incrementat, tot i que han perdut pes específic a causa del fort augment de places en el sector dels càmpings i les residències turístiques rurals.

El turisme es centra, sobretot, en els mesos d'agost, abril i octubre o novembre. Tot i que no es pugui caracteritzar la comarca amb una elevada estacionalització de la freqüentació, cal tenir en compte que durant aquests mesos el turisme es concentra en els caps de setmana i els períodes festius curts (Setmana Santa i "ponts" com el 12 d'octubre i l'1 de novembre) i que les visites en dies no festius es donen només en determinades èpoques i per escolars. La demanda turística es concentra també en determinats indrets com Besalú, Santa Pau, La Fageda d'en Jordà, etc.

El sector turístic comarcal es caracteritza també pel procés de millora de la qualitat que està desenvolupant. Des del *Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa* i l'*Associació Garrotxa Terra d'Acolliment Turístic* (que aplega el sector públic i el privat) s'està aplicant els objectius que fixa la *Carta Europea del Turisme Sostenible*, un pla d'actuació encaminat a la millora integral del sector.

4.7.4 Consum, mercat comarcal i relacions amb la demarcació

Segons l'Anuario Económico de España 2004, Servicio de Estudios "la Caixa". El comerç potencial de cada municipi és un indicador important. El municipis cap d'àrea es presenten desglossats segons la tipologia de consum.

L'estudi del mercat potencial (vendes del comerç minorista) permet el coneixement de la participació d'una gran empresa o centre comercial en el mercat, i també, pot ser un indicador aproximat de la potencialitat d'activitats no comercials, com ara les bancàries, d'assegurances, sanitàries, etc., donat que aquestes activitats econòmiques acostumen a estar molt relacionades amb el volum de vendes del comerç minorista.

Segons, l'esmentat Anuari Econòmic Espanyol pel 2004, del servei d'estudis de "la Caixa", Olot, està situat entre els municipis cap d'àrea comercial, conjuntament a les capitals provincials de Figueres, Manresa i Vic.

La Garrotxa exporta molta de la seva producció, factor que no sempre queda reflectit en el consum domèstic. De l'estudi d'Olot també es pot deduir que el municipi disposa d'una situació econòmica anàloga a Barcelona.

Mercat potencial dels municipis cap d'àrees comercial a Girona

Mercat potencial total - 2004 (Productes d'alimentació i no alimentació)

0 Municipi	1 Població	2 Despesa	3 Mercat	4 Turisme	5 Total
------------	------------	-----------	----------	-----------	---------

Olot	29.546	1.652	049	013	062
Figueres	36.338	1.656	060	060	120
Girona	81.220	1.656	135	200	335

Nomenclàtor taula mercat potencial alimentació 2004

0 Municipi:	0 Municipis capçalera d'àrea comercial demarcació de Girona.
1 Població:	1 Població capçalera d'àrea.
2 Despesa:	2 Despesa per habitant en alimentació (euros).
3 Mercat:	3 = 1x2 Mercat potencial local (milions euros).
4 Turisme:	4 Mercat potencial resta àrea i turisme (milions euros).
5 Total:	5 = 3+4 Mercat potencial total alimentació (milions euros).

Font: Elaboració pròpia a partir de la p.572, Anuario Económico de España 2004, Servicio de Estudios "la Caixa".

Despesa i mercat potencial dels municipis cap d'àrees comercial a la demarcació de Girona

Despesa per habitant de productes no alimentaris (euros) 2004

Municipi	1 Població	2 Roba	3 Llar	4 Resta	5 Total
Olot	29.546	556	258	326	1.140
Girona	81.220	404	247	399	1.050
Barcelona	1.582.738	562	303	539	1.404

Nomenclàtor

1 Població:	1 Població capçalera d'àrea.
2 Roba:	2 Roba i calçat.
3 Llar:	3 Parament de la llar.
4 Resta:	4 La resta de despesa.
5 Total:	5 = 2+3+4 Total despesa no alimentària.

Font: Elaboració pròpia a partir de la p.576, Anuario Económico de España 2004, Servicio de Estudios "la Caixa".

Segons "la Caixa", el mercat potencial es un indicador que orienta respecte a les vendes totals del comerç minorista. Es calcula a partir de la despesa dels consumidors en el comerç, i s'obté de la "Encuesta de Presupuestos Familiares" (1990-91) del INE, i de les actualitzacions posteriors de les "Encuestas Continuas de Presupuestos Familiares" de 1992 a 2002.

Mercat potencial local (milions d'euros) 2004

Municipi	6 Roba	7 Llar	8 Resta	9 Total	10 Resta d'àrea	11 No alimentari
Olot	16	8	10	34	10	44
Girona	33	20	32	85	136	221
Barcelona	889	480	853	2.222	938	3.160

Nomenclàtor mercat potencial 2004

6 Roba:	6 Roba i calçat.
7 Llar:	7 Parament de la llar.
8 Resta:	8 La resta de despesa.
9 Total:	9 = 6+7+8 Total mercat potencial.
10 Resta d'àrea:	10 = Mercat potencial resta d'àrea i turisme (milions d'euros).
11 No alimentari:	11 = 9+10 Mercat potencial total no alimentació (milions d'euros).

Font: Elaboració pròpia a partir de la p.577, Anuario Económico de España 2004, Servicio de Estudios "la Caixa".

L'estudi detallat del "Anuario Económico de España 2004" de "la Caixa" demostra que el conjunt del territori de la Garrotxa presenta un mercat potencial i turístic important acompanyat, en els darrers anys, per una significativa disminució de l'atur.

Dinàmica econòmica i desenvolupament comarcal en relació a la demarcació

La dinàmica de l'activitat econòmica de la comarca del Garrotxa s'ha d'analitzar primer, comparativament a les altres que conformen el territori de la demarcació de Girona perquè la Garrotxa té industrialment un destacat paper vertebrador conjuntament amb Girona capital i Figueres.

L'estudi del PIB per la demarcació de Girona suposava ja en l'any 2002, el (9,18%) del PIB català, i el (1,68%) espanyol. En aquest sentit, després de Barcelona, que concentra gairebé el (75%) del PIB total i Tarragona, amb un (10,68%), es situa Girona. El PIB de Lleida suposava el (5,63%) del total.

Pel que fa al creixement del PIB a Girona, aquest ha estat lleugerament superior, amb creixements del PIB a gran part de les comarques gironines superiors a la mitjana catalana.

Per a l'exercici 2002, la comarca de la Garrotxa registrava un creixement d'un (2,29%), superior al creixement mitja de Catalunya de (2,23%). La majoria de comarques registraven valors més elevats com ara la Cerdanya (3,30%) i l'Alt Empordà (2,80%).

Les comarques més dinàmiques en els últims anys han estat la Selva, amb un creixement del PIB entre 1998-2002 del (16,51%), el Baix Empordà (16,06%), la Cerdanya (15,76%), i l'Alt Empordà (15,5%). Només tres comarques registren increments inferior a l'increment mig del PIB català en el període (12,65%), i es tracta del Ripollès, amb un creixement del (11,69%), el Gironès (11,81%) i la Garrotxa (12,01%).

El fort creixement de la comarca de la Selva, només es superat per les comarques catalanes de Ribera d'Ebre, Baix Penedès, Pallars Sobirà, i Berguedà, i respon al dinamisme del sector serveis, que registra un creixement acumulat en el període del (18,37%). El creixement del Baix Empordà també respon al dinamisme dels serveis, que cresqué en un (17,40%). Pel que fa a la Cerdanya, també es deu al creixement dels serveis, i esdevé la tercera comarca de muntanya amb més dinamisme, només superada per el Pallars Sobirà i Pallars Jussà.

Respecte a les comarques gironines que registren creixements del PIB inferiors a la mitjana catalana, cal destacar el cas del Ripollès, que com s'ha comentat anteriorment es deu a la crisi de sectors tradicionals de la metal·lúrgia i el tèxtil.

	Creixement PIB 2002	Evolució 1998-2002
Ripollès	1.51	11,69
Garrotxa	2.05	12,01
Catalunya	2.23	12,65
Gironès	2.29	11,81
Alt Empordà	2.80	15,40
Selva	2.82	16,51
Pla de l'Estany	2.87	13,73
Baix Empordà	2.95	16,06
Cerdanya	3.30	15,76

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades d'Idescat.

També cal parlar de l'activitat industrial i econòmica de la Garrotxa, en relació a l'entorn territorial. La demarcació de Girona, en conjunt és un àrea que agafa més força no només per la seva proximitat a Europa, sinó per les seves activitats qualitatives i tradicionals. Activitats tradicionals, que en alguns casos com és el de la comarca de la Garrotxa, està patint una dura transformació. Un exemple, en l'actual situació, és el del sector tèxtil.

La qual cosa, no vol dir que no es puguin derivar o transformar aquests recursos tradicionals en un aprofitament de l'experiència històrica i aplicar el desenvolupament, com per exemple,

a la creació de museus industrials, indústries de medi ambient o a empreses de turisme sostenible.

4.8 Resum dels recursos comarcals de foment de l'ocupació

En el Mapa de "Recursos de la Garrotxa 2004" que comenten seguidament, es localitzen vint-i-una entitats dedicades al foment de l'ocupació. Concretament entre totes elles, es computen aproximadament un total de cent accions distribuïdes pel territori de forma desigual. Administracions locals, entitats cíviques i socials presenten a la ciutadania una variada però dispersa oferta de recursos que en molts casos fa que l'usuari no obtingui una perspectiva global de què li està oferint exactament la comarca.

<p style="text-align: center;">Nombre de localitzacions diferents per a cada acció de foment i breu nomenclàtor utilitzat en el mapa de recursos</p>

- **Formació:** [8 punts de les 21 entitats, imparteixen cursos i sessions de formació i promoció econòmica o foment de l'ocupació.]
- **Borsa de treball:** [10 punts de les 21 entitats, es dediquen a les funcions de Borsa de treball].
- **Teletreball:** [8 centres de les 21 entitats, ofereixen servei de teletreball per a tot el territori comarcal.]
- **Club de la Feina:** [5 centres del conjunt d'entitats, ofereixen serveis de Club de la feina.]
- **Concessió d'ajuts a les empreses:** [Només 1 punt, Garrotxa Líder, desenvolupa aquesta acció.]
- **Pràctiques a les empreses:** [Només 3 llocs del conjunt d'entitats, possibiliten les pràctiques dels estudiants a les empreses.]
- **Orientació per a emprenedors:** [12 punts ubicats en entitats diferents, orienten als emprenedors en les seves iniciatives empresarials.]
- **Autoempreses:** [4 centres de les 21 entitats, assessoren i permeten iniciar activitats empresarials a tothom que hi accedeix.]

- **Estudis i treballs de recerca:** [8 centres de diferents entitats, realitzen estudis i fan difusió dels seus resultats.]
- **Tècnics i personal especialitzat:** [40 persones realitzen algunes de les aproximades 100 accions computades en el mapa de recursos de la comarca d'un total d'onze tipus diferents. Són adscrites de forma heterogènia a 21 entitats diferents que no coordinen els seus esforços.] Concretament les administracions locals del territori poden dissenyar i posar en marxa estratègies integrals d'ocupació, amb la participació dels agents socials més representatius: Consolidar pactes territorials per l'ocupació, reforçar els plans locals d'acció, desenvolupar instruments operatius per a la gestió i avaluació de les polítiques d'ocupació. Els diversos tècnics dels pactes territorials treballen, en aquest sentit, per a consolidar les polítiques territorials d'ocupació.
- **Informació:** [21 entitats diferents donen atenció al ciutadà o a l'empresari oferint informació detallada d'on anar o d'on obtenir resposta a les seves demandes.]
- **Altres:** [Totes les 21 entitats disposen d'alguns dispositius o serveis especials com per exemple: Formació a mida, Viver d'empreses, Tramitació de subvencions especials, Assessorament de projectes especials, Promoció turística local, Lloguer de despatxos i sales, Programes d'inserció per a col·lectius especials, Planificació i desenvolupament local, Assessorament mediambiental, Projectes i Itineraris d'Inserció Laboral (IDFD), Creació d'empreses, Entrevistes en profunditat per a millorar l'ocupació (EPMIL) gestionat pel Departament de Treball de la Generalitat, etc.]

En l'annex documental s'adjunta una descripció més detallada dels dispositius i recursos locals en matèria de promoció econòmica i foment de l'ocupació.

Seguidament oferim el mapa de recursos de les 21 entitats de la comarca de la Garrotxa pel 2004 que ofereixen serveis implicats en el foment de l'ocupació i la promoció econòmica:

MAPA

Sobre les inversions i els recursos de formació

D'uns anys ençà, a la comarca de la Garrotxa s'ha fet un esforç important en inversions i recursos d'ocupació que han permès que disposi d'una àmplia oferta d'instituts d'ensenyament secundari que conjuntament amb l'Escola Oficial d'Arts Aplicades i Oficis Artístics, permeten desenvolupar estudis sense haver-se de desplaçar fora de la comarca, configurant una oferta formativa sòlida i coherent amb el teixit industrial.

Les empreses inverteixen quasi 200.000 € anuals en formació Empresa/Escola i amb els centres de formació, que, conjuntament amb les aportacions de diferents organismes públics, fan possible que els alumnes puguin realitzar les pràctiques especialitzades. Amb tot existeix un programa de col·laboració per tal de permetre les practiques dels estudiants en les empreses de la comarca. D'aquesta manera, el pas cap a la definitiva integració al món laboral es fa d'una manera progressiva i efectiva per a les dues bandes. La formació permanent, es concreta en cursos especialitzats que permet als treballadors i als empresaris estar al dia en allò que fa referència al seu sector professional. També és disposen de Telecentres i altres serveis locals que col·laboren de forma important.

La comarca també disposa d'una Fundació d'Estudis Superiors (FES), situada a la capital d'Olot que afavoreix les comunicacions amb altres centres molt actius, culturals i cívics. És un centre especialitzat en la formació contínua, entesa com una peça clau per elevar el nivell formatiu i cultural de la població i com objectiu principal adaptar a les continues mutacions del mercat de la comarca a l'exterior. Destaca el seu paper dinamitzador de la formació empresarial i pública. L'apropament dels estudis superiors a la població en general i la formació permanent a professionals i universitaris és el repte de la FES aprofitant i potenciant allò que la distingeix dins el territori: paisatge, art, teixit industrial, i un sector emergent en la seva economia, el turisme rural. De tot plegat se'n deriven unes necessitats (demandes) que la FES canalitza amb una oferta formativa àgil: cursos de petit format, Mestratges, Diplomes de Postgrau, Diplomes d'Especialització, Cursos d'Especialització, Cursos d'Estiu, Jornades, Seminaris, Congressos, Assignatures de lliure elecció, etc. En definitiva, és una iniciativa de foment de la formació contínua o formació permanent que ha esdevingut un instrument indispensable pel sector empresarial que vol adaptar-se als continus canvis no només tecnològics sinó també socio-econòmics.

La recerca de fórmules de coordinació dels serveis que ja existeixen a la comarca i el foment d'una activitat laboral sostenible, justa i solidària són potser, les prioritats a destacar de l'administració pública en matèria d'ocupació. Cal també, un procés àgil d'adaptació a les noves eines i recursos tecnològics, al tractament de residus que les noves normatives

comunitàries plantegen, a la necessitat d'incorporar a la gestió dels recursos humans noves habilitats socials, al foment del treball en equip i, en definitiva, al nous reptes empresarials de tots els sectors de la comarca. Es tractaria, doncs, de dotar de recursos suficients a la futura entitat de foment de l'economia de la Garrotxa per tal unir els esforços del sector públic i privat sota la coordinació i la tutela de l'administració pública, aprofitant el suport tècnic d'altres entitats de vàlua contrastada.

5. Anàlisi qualitativa per objectius de la comarca

A partir del treball de camp adreçat a recollir dels ajuntaments i entitats socials i cíviques de la comarca les accions de promoció de l'ocupació, els principals problemes i solucions aplicats o suggerits, els col·lectius detectats amb dificultats d'inserció laboral i, les propostes per millorar el foment econòmic de la comarca, s'han recollit les respostes de més de trenta entrevistes i les conclusions de les taules de treball amb tècnics especialitzats.

Aquest treball d'anàlisi ha utilitzat dos tipus diferents d'informació: Els resultats de l'estudi estadístic del mercat de treball de la Garrotxa comparativa a la demarcació i, el recull de resultats de les entrevistes als ajuntaments, empreses i entitats sindicals de la comarca que presenta més una opinió, avaluació i percepció social dels diversos agents consultats.

Resultats obtinguts per grups

Per tal de presentar ordenadament els resultats qualitius obtinguts s'han agrupat en els següents apartats:

- Sobre l'accés al món del treball
- Sobre els col·lectius amb dificultats d'accés al món del treball
- Sobre la dinàmica industrial
- Sobre la formació
- Sobre la xarxa de comunicacions i la mobilitat
- Sobre les condicions laborals.

Sobre l'accés al món del treball

Segons els entrevistats el mètode més utilitzat per trobar feina és la comunicació informal entre coneguts, i que alhora és percebut socialment com el sistema més efectiu. També s'observa que moltes empreses treballen amb varies ETTs, tot i que reconeixen que sovint contracten treballadors que arriben a través de companys de la feina.

La majoria dels alcaldes reconeix rebre sovint demandes de feina per part de ciutadans del seu municipi, i alhora rebre ofertes de feina per part d'empresaris. En aquest cas és el mateix alcalde qui relaciona demanda amb oferta, tal i com faria una borsa de treball.

Diversos entrevistats anomenen l'autocupació com un recurs per entrar al mercat de treball.

En definitiva, la creació de serveis d'ocupació comarcals estables, integrats i territorialitzats destinats a la informació, orientació, formació, inserció laboral i autoempresa és el material més suggerit. També acabar amb determinades situacions de descontrol d'alguns centre de formació ocupacional i iniciar un procés de transició en previsió de la reducció dels fons de la UE augmentant el finançament amb recursos propis. Cal un impuls del Serveis Públic d'Ocupació per a que sigui una eina d'inserció laboral efectiva que no obligui la gent jove a adreçar-se a ETT i empreses de col·locació.

Cal seguir desplegant l'acció inspectora per a detectar i sancionar les situacions clarament il·legals de prestamisme laboral que s'estan donant a través de les anomenades "empreses de serveis integrals". Així mateix cal limitar la subcontractació, impeding la subcontractació en cadena, i no admetre en cap cas que es produeixi desorientació i indefensió per part dels treballadors i treballadores de les subcontractes.

Sobre els col·lectius amb dificultats d'accés al món del treball

Cal l'establiment de plans d'ocupació per a col·lectius específics: joves, dones, etc. Aquests plans també s'han d'incorporar als pactes per a l'ocupació comarcals. La transició al treball de la gent jove, s'ha anat allargant i el panorama laboral és més precari.

Entre la recerca de la primera feina i la plena inserció a un lloc de treball estable s'ha inserit una nova etapa de subocupació, precarietat i rotació que cada cop es fa més llarga i que cada cop, en molts casos esdevé crònica. Tampoc és acceptable el fracàs escolar que en primera instància comporta una mena de condemna perpètua a la precarietat. La inserció laboral s'ha de fer amb plenitud de drets des del primer moment.

Es detecta entre els joves i les joves que han estudiat a la Universitat o fora de la comarca, que sovint no troben feina relacionada amb els seus estudis al seu municipi. Alhora els baixos sous que s'ofereixen i les condicions laborals, provoquen tensions entre els i les joves que treballen a la comarca.

Cal un seguiment de totes aquelles persones que expulsa l'actual sistema educatiu: Establiment de plans de seguiment de cada jove que finalitza l'ESO sense obtenir el graduat. L'objectiu hauria de ser de derivar-los a d'altre ofertes formatives, reincorporar-los a l'ensenyament reglat i afavorir la seva inserció al mercat de treball en ocupacions estables, de qualitat i segures.

Les condicions precàries i la temporalitat provoquen també un fenomen col·lateral de constants canvis de lloc de treball. La creació d'ocupació no ve donada pel simple creixement econòmic, com hem pogut comprovar en el darrer cicle econòmic. S'ha creat poca ocupació i de baixa qualitat. Calen mesures agosarades per a crear nous llocs de treball. Llocs de treball que han de ser estables i qualificats desterrant definitivament les situacions precàries que han marcat els darrers vint anys a Catalunya. La nostra comarca de la Garrotxa porta set anys d'endarreriment pel que fa a l'aprofitament de tots els recursos destinats a la promoció econòmica i de l'ocupació perquè encara no ha trobat la fórmula de coordinació del territori.

Alguns col·lectius d'immigrants tenen més dificultats que d'altres per accedir a un lloc de treball.

L'economia submergida es nodreix bàsicament d'immigrants amb i sense papers. Alhora es relaciona amb l'arribada de treballadors estrangers amb menys possibilitats de trobar feina, tot i que en molts casos es reconeix que si no fos per aquesta mà d'obra estrangera la situació empresarial podria ser molt pitjor.

Situació laboral agreujada per la modalitat contractual: Els contractes temporals que pel 2003 eren 9.054 (un 83,55% dels contractes) materialitzaven només 1.782 d'indefinitos un (16,45%). Tot plegat presenta una situació força precària.

Sovint es detecta, en els primers anys d'estada, falta d'hàbits laborals entre els treballadors estrangers. D'altra banda, cada cop hi ha més immigrants amb contracte fix, perquè també augmenten les noves incorporacions il·legals. No obstant, sovint els immigrants veuen limitat el seu accés al món del treball per la legislació en immigració i per la manca de papers.

La dona i la dona immigrada, és el col·lectiu identificat amb més dificultats per poder treballar. Les dificultats per combinar les càrregues familiars amb la vida laboral fa que sovint les dones es vegin abocades a abandonar el món del treball per fer-se càrrec d'algun familiar o dels fills.

El sector femení pateix de manera molt significativa el tancament d'algunes indústries, en especial la tèxtil.

Sobre la dinàmica industrial

Tot i disposar d'unes dades estadístiques comparatives relativament optimistes, en nombroses entrevistes es concep la situació industrial i econòmica de la comarca com a fràgil i incerta.

Incertesa en el futur d'alguns dels sectors productius. Possiblement aquesta percepció de fragilitat futura es veu reforçada pels tancaments recent d'empreses d'altres comarques gironines.

La indústria de la comarca ofereix molts llocs de treball de baixa qualificació. I sovint hi ha dificultats per trobar treballadors. S'anomena un cas d'una empresa que necessitava un enginyer químic i va rebre més de 200 currículums, en canvi tenia moltes dificultats per trobar peons.

Caldria reconduir la dinàmica industrial cap a una demanda de mà d'obra qualificada i fomentar l'especialització empresarial. També caldria acompanyar aquesta dinàmica tot creant un pla estratègic industrial per a la comarca, i així preveure el futur econòmic del territori i potenciar la creació d'empreses de valor afegit.

Es fa necessari un parc tecnològic per oferir serveis de tecnologia avançada i diversificar l'economia de la comarca creant potser nous sectors que millorin la situació actual.

Sobre la formació

En les entrevistes es percep l'opinió generalitzada de descoordinació entre la formació dels joves i les ofertes de treball. És a dir, descoordinació amb els actors que han de contractar.

Hi han molts casos de falta de mà d'obra no-qualificada. I també hi ha falta de formació en oficis. Per exemple formació en tasques del sector càrnic.

Hi ha la percepció que no hi ha problema per trobar treballadors d'oficina, però que trobar treballadors qualificats en quadres intermitjos és més difícil. Es reclama més formació en oficis.

Les principals propostes passen per fomentar a les empreses els programes de pràctiques. Que els estudiants investiguin a les empreses. Coordinar l'oferta formativa amb l'oferta de llocs de treball de la comarca. Buscar espais per l'intercanvi d'informació. Fomentar la formació professional, ensenyar oficis, formar els joves en els hàbits de treball. Cal recuperar el prestigi de la formació professional. Invertir en I+D i fomentar l'especialització de les empreses, permetria crear llocs de treball per treballadors qualificats. Crear un parc tecnològic a la comarca i fomentar la investigació relacionada amb els sectors productius de la comarca.

Sobre la xarxa de comunicacions i la mobilitat

La percepció comarcal de que la majoria dels treballadors que necessiten desplaçar-se per anar a treballar, ho han de fer en vehicle particular, és compartida per tots els entrevistats.

Els nou polígons industrials es situen lluny dels principals nuclis de població. Per tant es fa necessari desplaçar-se per anar a treballar. Així mateix el fet de no tenir un mitjà de transport privat es pot convertir en un escull per trobar feina.

La millora de les infraestructures viàries es percep com una oportunitat per millorar la mobilitat laboral i per millorar el transport de mercaderies.

Segons el servei Idescat. La mobilitat obligada per desplaçaments residència – treball era de: Desplaçaments interns a l'any 1.999 eren de 16.911 (92,66 %) mentre que els desplaçament des d'altres comarques eren de 1.340 (7,34 %).

Les principals propostes passen per allargar el bus transversal fins a nuclis de concentració de treballadors. Adaptar els horaris del transport públic als horaris de les indústries. Unificar els horaris de les empreses als polígons per així fer més fàcil aprofitar el transport públic. Fomentar mitjans de transport alternatius per aquells qui no surten del seu municipi per anar a treballar.

Sobre les condicions laborals

S'ha de regular el treball a temps parcial de manera que permeti al conjunt de la població compatibilitzar la seva activitat professional, formativa, familiar i social.

Des de la Generalitat de Catalunya i dins d'un marc català de relacions laborals, s'han de recolzar les mesures de concertació social. Calen solucions imaginatives i una acció política decidida que ens permeti transcendir l'actual marc.

En general tots els entrevistats opinen que les indústries de la Garrotxa ofereixen condicions laborals precàries. Són baixos, horaris rotatius, "obligació" de fer hores extra... Lluny de nomenar casos concrets sembla ser que es tracta d'una situació generalitzada en la indústria.

Les condicions laborals que s'ofereixen també s'utilitzen com a explicació de l'arribada de treballadors estrangers. Els treballadors de la Garrotxa no accepten segons quines condicions

de treball i en canvi els immigrants si ho fan. S'expliquen casos de treballadors estrangers que fan jornades de 14 hores diàries.

La reducció de la jornada laboral a 35 hores sense reducció de salari és clau per al creixement de l'ocupació. Els avenços tecnològics han fet aquesta opció perfectament viable tècnicament i econòmicament. La reducció, però, no pot ser una mesura unilateral de govern, sinó que ha d'acompanyar-se de canvis en la cultura empresarial i conjuguar-se amb la reducció d'hores extraordinàries. La reducció ha de basar-se en acords entre els sindicats i les patronals i aplicar-se de manera flexible i adaptada a les diverses realitats del mercat de treball.

En cap cas es considera el fet d'oferir unes condicions de treball precàries com a una senyal de prosperitat. Els empresaris entrevistats sempre parlen de condicions laborals "normals", en cap cas bones.

D'alguna forma, la baixa implantació sindical i el baix nombre d'afiliats no ajuda a millorar més les condicions laborals dels treballadors.

En conjunt, les principals propostes passen per dissenyar i aplicar algun sistema de control a les empreses: Controlar les condicions laborals que s'ofereixen als treballadors, fomentar un canvi de les condicions de treball, fomentar l'especialització de les empreses i augmentar els llocs de treball qualificats.

5.1 Resum de Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats (DAFO)

Podem derivar de l'anàlisi i de l'estudi quantitatiu i qualitatiu una sèrie de punts forts i de punts febles. Entre aquests darrers, destaquen, per exemple, la poca utilització de la planificació estratègica en la definició d'actuacions o un cert dèficit en la formació dels tècnics especialitzats en metodologies de diagnòstic, planificació, seguiment i avaluació.

Per tal de concretar de forma esquemàtica els resultats de l'anàlisi de la comarca exposem dinou debilitats, dotze fortaleses, nou amenaces i sis oportunitats. Són totes elles a la base de les diferents propostes de l'estudi.

Debilitats i fortaleses

La majoria de les debilitats i fortaleses són exposades estadísticament en l'anàlisi.

DEBILITATS	FORTALESES
1. Elevada concentració de la població a la capital i la seva àrea urbana, que va en augment. Existència de zones de muntanya més desfavorides, que corren el risc d'anar perdent població disseminada.	1. Elevat percentatge de població activa i taxa d'atur relativament baixa.
2. Baixa taxa d'ocupació femenina.	2. Gran diversificació de les activitats econòmiques, amb un lleuger domini del sector industrial (també molt diversificat).
3. Elevada taxa d'atur femení (quasi el 70% dels aturats són dones), centrada en el col·lectiu de més baixa formació i major de 45 anys.	3. Elevat volum d'entitats vinculades a aspectes socials i a col·lectius desfavorits.
4. Desajust entre l'oferta i la demanda de treball qualificat.	4. Important teixit associatiu d'entitats locals.
5. Poca conscienciació de la necessitat de formació dels treballadors.	5. Elevada fidelització del treballador amb l'empresa.
6. Poca contractació indefinida.	6. Sector primari amb un alt nivell de formació, amb un bon desenvolupament de la ramaderia i un progressiu augment de la rendibilitat i la competitivitat de les explotacions.
7. Baixa conscienciació mediambiental en diferents sectors econòmics.	7. Importància del cooperativisme en el sector primari.
8. Baixa adaptació a la nova cultura empresarial.	8. Indústria dinàmica, emprenedora i diversificada, tant sectorial com territorialment.
9. Sector agrícola en regressió, amb problemes de viabilitat en moltes explotacions i canvis d'usos en les finques.	9. Sector industrial ben qualificat professionalment.
10. Manca de serveis al sector industrial.	

<p>11. Baix grau d'associacionisme del sector industrial.</p> <p>12. Manca d'una planificació comarcal del sòl industrial.</p> <p>13. Sector terciari poc desenvolupat i amb baixa conscienciació de la importància del sector.</p> <p>14. Poca capacitat d'atracció dels centres comercials i elevada competència grans superfícies/petits comerços.</p> <p>15. Poca formació, manca d'ofertes específiques i màrqueting poc desenvolupat en el sector del comerç.</p> <p>16. Pocs programes específics d'inserció laboral de col·lectius amb dificultats.</p> <p>17. Manca de serveis públics de guarderia i geriatria.</p> <p>18. Manca de vies ràpides de comunicació.</p> <p>19. Serveis de transport públic deficitaris.</p>	<p>10. Petit comerç amb gran capacitat d'adaptació i centre comercial comarcal ben marcat territorialment.</p> <p>11. Progressiu increment de l'oferta turística, amb un elevat grau d'associacionisme i una estratègia comuna, la Carta Europea de Turisme Sostenible.</p> <p>12. Elaboració de productes artesans i agraris d'alta qualitat alimentària que es poden identificar amb la zona.</p>
--	---

Amenaces i oportunitats

Algunes d'aquestes amenaces i oportunitats venen també reflectides estadísticament en l'anàlisi de la demarcació però de manera més intensa en l'anàlisi de la comarca.

AMENACES	OPORTUNITATS
1. Existència de zones d'elevat valor natural i cultural amb insuficient grau de protecció.	1. Existència de zones d'elevat valor natural per revaloritzar.
2. Baix creixement de la població.	2. Marcada capitalitat comarcal i existència de nuclis petits i població disseminada.
3. Elevada taxa d'envelliment de la població amb tendència a l'alça, més accentuada en els municipis petits, que provoca dificultats pel canvi generacional en determinats sectors econòmics.	3. Augment de la població immigrada.
4. Dificultats d'integració de la població immigrada.	4. Importància de la superfície forestal.
5. Progressiva disminució dels ocupats en el sector primari, amb un fort impacte dels altres sectors en el món agrari.	5. Forta tradició industrial.
6. Baixa rendibilitat de la superfície forestal.	6. Alt potencial turístic derivat del paisatge, l'Alta Garrotxa i el Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa i un conjunt de punts d'interès cultural.
7. Sector del turisme molt recent, amb una demanda centrada en períodes festius i en determinats indrets.	
8. Grans nuclis comercials propers en expansió (Girona, Vic, Figueres, etc.).	

9. Exportació de treballadors qualificats.

6. Recull de propostes suggerides en matèria d'ocupació

L'Estratègia Comarcal per l'Ocupació de la Garrotxa ha de materialitzar les recomanacions europees i catalanes afavorint l'efectivitat de les polítiques d'ocupació, tot adaptant-les al territori i incorporant propostes per a fer front als nous reptes del segle XXI.

Caldrà seguir avançant en una estratègia per l'ocupació que permeti a les administracions locals i als agents econòmics i socials de la comarca un increment de la participació en la determinació de les necessitats i en la planificació de les accions futures d'ocupació comarcal.

En base a tot allò que hem recollit fins ara, tant qualitativament com quantitativament, se'n deriva un conjunt de propostes de vital importància per avançar en l'Estratègia Comarcal per l'Ocupació de la Garrotxa. S'han agrupat en set línies estratègiques:

Propostes suggerides agrupades per línies estratègiques

- Recerca de la plena ocupació.
- Millorar l'accés al món del treball.
- Avançar en la cohesió d'un mercat de treball inclusiu.
- Millorar les condicions laborals.
- Millorar la qualitat, la productivitat del treball i les mesures ambientals.
- Fomentar la formació i recerca aplicada a la innovació de l'empresa.
- Millorar la xarxa de comunicacions i la mobilitat.

L'Estratègia Comarcal per l'Ocupació de la Garrotxa haurà de ser un compromís per avançar cap a la plena ocupació, la qualitat en el treball i la cohesió social.

Recerca de la plena ocupació

La població ocupada ha experimentat un creixement intens, circumstància que com era d'esperar, ha acompanyat a una important disminució de la població aturada. Amb tot, han sorgit elements que calen millorar.

L'objectiu principal d'un programa d'ocupació ha de ser el de procurar desenvolupar l'actuació per a la integració social i laboral de diferents col·lectius de risc i de la població en general. D'acord amb aquesta finalitat caldrà desenvolupar estratègies de millora de les condicions d'accés a la feina i la inserció laboral, així com un reforç de les polítiques d'igualtat d'oportunitats entre homes i dones:

- Avançar vers els objectius marcats de l'EEO. Tot i que la Garrotxa supera positivament els índex catalans cal millorar.
- Crear nous llocs de treball. Llocs de treball que han de ser estables i qualificats desterrant definitivament les situacions precàries. La creació d'ocupació no ve donada pel simple creixement econòmic, com hem pogut comprovar en el darrer cicle econòmic. S'ha creat ocupació de baixa qualitat.
- Augmentar el nombre d'instruments i les polítiques de suport a l'ocupació.
- Fomentar l'economia de la comarca per augmentar l'ocupació. En aquest sentit, la recerca de formules de coordinació en matèria de serveis a la comunitat de recerca de treball és potser una de les prioritats de l'administració pública, com també ho és l'establiment de sistemes estables de relació entre les empreses i les administracions locals per la coordinació i promoció econòmica de la comarca.

Millorar l'accés al món del treball

Es fa necessari disposar d'instruments i d'eines administratives públiques i privades que facilitin l'accés de la població en edat de treballar d'una forma universal, eficaç i d'atenció personalitzada:

- Crear una xarxa coordinada de borses de treball municipals, que relacioni entre elles la recollida d'informació d'oferta i demanda.
- Unificar i especialitzar els diferents serveis d'autoempresa per tal de no duplicar serveis a la comarca.
- Fomentar la creació d'un organisme públic comarcal que posi en contacte empreses i treballadors.
- Incrementar el seguiment de l'evolució del mercat de treball, i de les seves necessitats més problemàtiques a nivell comarcal.
- Planificar eines de correcció que s'anticipin i puguin resoldre els problemes d'accés al treball.
- Crear serveis d'ocupació comarcals estables, integrats i territorialitzats destinats a la informació, orientació, formació i inserció laboral.

Avançar en la cohesió d'un mercat de treball inclusiu

En l'anàlisi es constata que les persones desocupades durant més temps són aquelles que presenten especials dificultats d'inserció laboral, com poden ser dones amb càrregues familiars, joves amb fracàs escolar, majors de 40 anys, immigrants, persones discapacitades o persones en risc d'exclusió social. També cal considerar el pes que té la població estrangera sobre el total d'habitants del territori. Es pot observar una localització força repartida però una de les comarques amb molt pes de població estrangera en els seus municipis, és la Garrotxa. Destaca la seva capital, Olot.

La coordinació de tots els recursos comarcals podrà garantir la cohesió del mercat respectant les peculiaritats de tots els col·lectius afectats:

- Progressar en l'accés a un lloc de treball amb possibilitats de promoció.
- Procurar l'existència d'oportunitats de treball, segons les qualificacions necessàries, que permetin incorporar-se al mercat de treball sense exclusions socials.
- Incrementar els recursos de la formació i de les escoles taller per a col·lectius amb risc d'exclusió.
- Fomentar la inclusió de clàusules de discriminació positiva en els processos de contractació pública.
- Fomentar plans de formació per immigrants de coneixement de l'entorn: renda, AS... Fomentar dins les empreses de la comarca mesures de conciliació de la vida laboral i familiar desenvolupant models i pràctiques.
- Establir plans d'ocupació per a col·lectius específics: joves, dones, etc.
- Reduir amb mesures correctores l'impacte que té en els joves la recerca de la primera feina. Sembla que s'ha inserit una nova etapa d'ocupació submergida a precari o que cada cop es fa més llarg el període d'incorporació a la feina. En alguns casos, esdevé un atur crònic.
- Estimular la creació i el desenvolupament d'empreses d'inserció social del treball en l'àmbit de les discapacitats socials.
- Fomentar les polítiques actives per combatre la segregació de gènere del mercat de treball. Sensibilitzar i formar a l'empresari per combatre la discriminació de gènere.

- Incrementar les taxes d'ocupació per les franges de majors de 45 i 55 anys amb polítiques de foment i valoració de la qualitat, l'especialització i l'experiència professional.

Millora de les condicions laborals

Cal destacar que la Garrotxa necessita més i noves mesures per millorar les condicions laborals dels treballadors i les treballadores per tal de no dependre de sistemes poc legals:

- Perseguir i evitar les situacions clarament il·legals de prestamisme laboral que sovint es donen a través de les anomenades "empreses de serveis integrals".
- Cercar sistemes de contractació, impedit la subcontractació en cadena, i no admetre en cap cas que es produeixi desorientació i indefensió per part dels treballadors i treballadores.
- Fomentar llocs de treball estables i qualificats, desterrant definitivament les situacions precàries que s'han donat en els darrers.
- Cercar una reducció de la jornada laboral a 35 hores però sense reduccions de salari.
- Fomentar l'aplicació d'avenços tecnològics per fer més suportable la jornada laboral.
- Fomentar polítiques d'estimulació de contractació indefinida.
- Lluitar per reduir els contractes temporals, en aquelles situacions que contractualment es possible.
- Regular els contractes de treball a temps parcial per tal que permeti, al conjunt de la població, compatibilitzar la seva activitat professional amb la formativa, familiar i social.
- Sensibilitzar i formar als empresaris per realitzar nous contractes de treball amb condicions laborals que ajudin als treballadors compatibilitzar vida social amb laboral.
- Fomentar un canvi en les condicions de treball per tal de fixar-lo a la legislació vigent, evitant les jornades laborals de més de 8 hores.
- Buscar formules de flexibilitat horària o de reducció de jornada segons les necessitats dels treballadors/-es en la mobilitat o d'altres necessitats familiars.
- Fomentar l'especialització i augmentar els llocs de treball qualificats de les empreses.

- Incrementar els serveis públics i privats d'atenció als infants i a la gent gran per millorar les condicions de la població activa.
- Sensibilitzar als empresaris per tal d'aplicar polítiques de remuneració proporcional a l'horari laboral i a unes adequades condicions de treball, amb mesures de prevenció per a la salut i de seguretat en el lloc de treball.

Millorar la qualitat, la productivitat del treball i les mesures ambientals

Les oportunitats del territori han permès l'existència de zones d'elevat valor natural amb una important superfície forestal fent compatible l'activitat turística amb la industrial. Però com a contrapartida ha calgut exportar mà d'obra qualificada. Per tant, caldran mesures de correcció:

- Millorar la qualitat i la productivitat del treball incorporant paràmetres d'especialització en l'economia i foment de nous sectors professionals.
- Impulsar nous filons d'ocupació en camps com el medi ambient o els serveis socials. Per a fer-ho cal establir els ajuts públics per a que siguin realment efectius. Els nous jaciments d'ocupació només es consolidaran com a fonts d'ocupació efectiva si es destinen ajuts públics durant un període mínim de cinc anys.
- Desenvolupar un observatori comarcal del mercat de treball. Actualment la política de formació no respon moltes vegades a la realitat del territori, de les seves demandes i del seu teixit empresarial. Cal impulsar un observatori comarcal del mercat de treball amb la participació dels agents socials i vincular-hi les mesures de creació d'ocupació.
- Afavorir la incorporació de les noves tecnologies de la informació i coneixement en els àmbits professionals.
- Fomentar acords interempresarials de cooperació de caràcter productiu, tecnològic, comercial o d'inversió conjunta.
- Promoure projectes destinats a implantar sistemes de qualitat i mesures ambientals.
- Promoure, fomentar i dur un seguiment per part de la comarca de les empreses que apliquen mesures de responsabilitat social.

- Reconduir la dinàmica industrial actual cap a una demanda de mà d'obra més qualificada.
- Replantejar la dinàmica industrial actual tot creant un pla estratègic industrial per a la comarca, i així preveure el futur econòmic del territori.
- Potenciar la creació d'empreses de valor afegit.
- Crear un parc tecnològic per oferir serveis de tecnologia punta.
- Consolidar la diversificació de l'economia de la comarca.
- Promoure la innovació en els processos de gestió organitzativa dels recursos tècnics i humans per tal d'augmentar la competitivitat.

Fomentar la formació i la recerca aplicada a la innovació de l'empresa

La societat del coneixement actual reconeix que les economies i les societats cada cop depenen més de les habilitats i dels coneixements (*capital humà*) per a produir béns i serveis i garantir una ocupació de qualitat, més enllà del capital merament material. La formació i la recerca aplicada a l'empresa també incorpora les tecnologies de la informació i de la comunicació a l'estructura productiva de les economies avançades:

- Reforçar a les empreses els programes de pràctiques.
- Fomentar programes de formació específics. Cal situar la formació de persones amb dificultats especials dins mateix dels centres de treball que haurien de rebre el suport de professionals per a fer-ne el seguiment i reforçar la formació.
- Fomentar plans de recerca aplicada a l'empresa amb la mediació dels centres docents, per tal que els estudiants puguin investigar en els centres de treball.
- Avançar-se en l'oferta formativa per satisfer les demandes de treball comarcals apostant de forma clara per la implantació de formació en matèria de noves tecnologies.
- Crear espais per l'intercanvi d'informació entre administració pública, escola i empresa.
- Prestigiar la formació professional.

- Invertir en I+D i fomentar l'especialització de les empreses.
- Vincular la formació a un futur parc tecnològic de la comarca i fomentar la investigació relacionada amb els sectors productius.
- Potenciar la formació contínua a la comarca.
- Ampliar formats diversos d'oferta formativa.
- Incrementar actuacions formatives de suport per a la creació d'empreses.
- Incrementar la formació empresarial que millora les relacions humanes, els valors ètics interpersonals i el coneixement de l'entorn.
- Incrementar la política de recursos humans i formació de les empreses que potenciï el capital intel·lectual del treballador, els seus coneixements i habilitats.
- Augmentar el seguiment de totes aquelles persones que expulsa l'actual sistema educatiu. Establiment de plans per poblacions del seguiment de cada jove que finalitza l'ESO sense obtenir el graduat amb l'objectiu de derivar-los a altres ofertes formatives, reincorporar-los a l'ensenyament i afavorint la seva inserció al mercat de treball en ocupacions estables, de qualitat i segures.

Millorar la xarxa de comunicacions i la mobilitat

Hi ha un ventall important de línies de transport interurbà que passen per la Garrotxa, però l'oferta de viatges de cadascuna d'elles és bastant reduïda.

Cada dia els 50.000 habitants de la comarca realitzen 29.000 desplaçaments per mobilitat obligada. El (56%) d'aquests desplaçaments són en cotxe, fet que converteix la Garrotxa en la comarca amb la utilització més elevada d'aquest mitjà de transport.

La mobilitat ha de gestionar-se de forma coherent i coordinada als horaris i necessitats de la població. Ha de passar per desenvolupar una acció sostenible econòmicament i ambientalment, dissenyant itineraris que permetin compaginar els espais d'habitatge, treball, estudi i oci de forma racional.

- Fomentar nous hàbits de mobilitat laboral. La gestió pública també ha d'actuar conjuntament a altres iniciatives empresarials i de la societat civil per tal de promoure

canvis socials suficients per afrontar els nous reptes socials de la mobilitat laboral: Fomentar el transport públic, el car-sharing o cotxe multiusuari, el car-pooling o el mètode de compartir cotxe.

- Cal abordar una millora de les polítiques del transport comarcal perquè és la causa principal de contaminació, soroll, accidentalitat, excés de consum energètic i ús poc racional del reduït espai públic de molts nuclis urbans.
- Adaptar els horaris del transport públic als horaris de les indústries. Unificar els horaris de les empreses als polígons per així fer més fàcil aprofitar el transport públic.
- Avançar en la planificació viària per tal de dotar-se d'infraestructures necessàries i/o millorar les existents.
- Fomentar polítiques de moderació del trànsit dels nuclis urbans.
- Sol·licitar als organismes oficials la millora de l'estat actual del paviment de la xarxa viària a la comarca, que en alguns punts de vies principals i secundàries es troba desgastat i, en ocasions, degradat a causa de la circulació, sobre tot de camions, i de la climatologia de la comarca.
- Millorar la senyalització dels polígons industrials, fet que, en ocasions, pot ocasionar problemes de trànsit i que, en certa manera, repercuteix sobre la imatge de l'activitat econòmica de la comarca.

7. Una oportunitat històrica: El Concert

Com hem pogut observar en l'anàlisi quantitatiu i qualitatiu del territori, la Garrotxa disposa d'una situació que permet plantejar-se un repte de promoció econòmica únic: Tirar endavant d'una forma col·legiada entre tots els agents públics i privats una reorganització moderna, universal i de servei personalitzat a l'usuari de les actuals dotacions de promoció econòmica i foment de l'ocupació. Concretament impulsar la creació d'un "Concert estratègic d'ocupació i promoció econòmica de la Garrotxa".

El territori disposa d'una massa crítica suficient de necessitats i disposa de mitjans tècnics per encarar aquest repte:

- Població amb necessitats d'inserció i millora d'ocupació.
- Territori amb necessitats de planificació i reorganització empresarial.
- Administracions locals amb recursos de foment de l'ocupació.
- Administracions i agents socials amb mitjans tècnics disposats a col·laborar de forma conjunta.

Per què apostar per un Concert?

Aprofitant el conjunt de mitjans tècnics i recursos de que disposa el territori, el pacte estratègic o concert permetria:

- Optimitzar els recursos actuals de tot el territori.
- Evitar duplicitats de serveis que poden confondre als usuaris.
- Acostar al conjunt de la ciutadania uns serveis coordinats i integrats entre ells.
- Dibuixar un escenari comarcal per adherir-se amb naturalitat facilitant les directrius del "Model de Gestió i Descentralització de Polítiques Actives d'Ocupació" SOC, del Servei d'Ocupació de la Generalitat de Catalunya. A partir del marc fixat per la Llei 56/2003, de 1 de desembre d'Ocupació, la Llei 17/2002 de 5 de juliol, d'ordenació del sistema d'ocupació i creació del Servei d'Ocupació de Catalunya i el Decret 69/2004, de 20 de gener, de reestructuració del Servei d'Ocupació de Catalunya del Departament de Treball i Indústria i del Pla d'Ocupació de Catalunya, els territoris podran desenvolupar funcions del SOC, entre d'altres, la gestió directa d'actuacions, col·laboració, negociació, observatori i prospectiva de futures necessitats en matèria d'ocupació.
- Permetre dotar d'una organització justa i coherent per l'aplicació i distribució dels ajuts econòmics que provenen de fora de la comarca.

S'hauria, doncs, de concretar les noves fórmules de coordinació dels serveis que ja existeixen a la comarca i dissenyar el nou estil de foment de l'ocupació seguint models sostenibles, justos i solidaris.

Per tal de facilitar una gestió pràctica del "Concert Estratègic Comarcal d'Ocupació de la Garrotxa" caldria habilitar-lo executivament dels elements necessaris així com també començar a activar acords signats entre les administracions locals, comarcals i organitzacions socials o privades.

Es tractaria de dotar de recursos suficients al futur "Concert de Promoció Econòmica de la Garrotxa" per tal d'unir els esforços del sector públic i privat sota la coordinació i la tutela de l'administració pública i, aprofitar el suport tècnic d'altres entitats de vàlua contrastada del territori. Tot plegat hauria de ser un procés factible, àgil i adaptat a les noves eines i recursos tecnològics d'avui.

Primeres accions constituents del Concert

Per tal d'assolir l'objectiu de tirar endavant un procés de constitució per mitjà del consens, necessari, primer caldria:

- Reunir i concretar els membres que haurien de participar en el Comitè Plenari del "Concert per a la Promoció Econòmica de la Garrotxa". Aquest Comitè Plenari tindria que agrupar els membres representants de l'administració pública local i els agents socials de les entitats privades, associatives o sindicals.
- Un cop iniciades les activitats del Comitè Plenari pròpies de constitució del "Concert per a la Promoció Econòmica de la Garrotxa", caldria nomenar un "Comitè Executiu" que tindria entre les seves atribucions el desenvolupament dels acords del Plenari. Podria ser assessorat per diverses taules consultives i per l'Observatori Socioeconòmic del territori.
- Posteriorment, caldria nomenar "l'Equip Tècnic", que estaria integrat per quatre directors de les àrees amb les quals s'hauria de dividir la promoció econòmica del territori: "Servei a les Empreses", "Foment de l'ocupació", "Formació" i, "Servei de difusió i comunicació".
- El concert implicaria, per tant, reestructurar els actuals serveis dels centres de promoció econòmica del territori, i adscriure'ls per àmbits de treball a les 4 àrees de promoció econòmica citades anteriorment. Les entitats actuals, podrien mantenir la seva personalitat jurídica però els seus serveis oferirien a l'usuari una activitat coordinada i subjecte a les directrius de l'àrea del Concert a la qual haurien estat adherides. Tot

plegat, implicaria entendre el servei com una activitat d'atenció al conjunt del territori comarcal.

- Establir el calendari d'actuacions i de desenvolupament anual del "Concert per a la Promoció Econòmica de la Garrotxa". Proposta de calendari d'actuacions, pàgina 79.

Proposta d'organigrama CONCERT

Les quatre àrees del "Concert de Promoció Econòmica de la Garrotxa"

Les principals activitats associades a les quatre àrees de Promoció Econòmica de la Garrotxa, serien: "Servei a les Empreses", "Foment de l'ocupació", "Formació" i "Servei de difusió i comunicació".

"Servei a les Empreses"

Hauria de tenir adscrits els següents serveis:

- Servei d'autoempresa.
- Assessorament especialitzat a l'empresa per implantar una nova cultura empresarial.
- Suport a les empreses davant els nous reptes i dificultats.
- Servei de suport tecnològic per a les empreses.
- Programes de cooperació entre empreses.
- Planificació territorial i projectes de desenvolupament local, etc.
- Espais per a emprenedors.

"Foment de l'ocupació"

L'àrea de foment de l'ocupació hauria de tenir adscrits els següents serveis:

- Un servei global comarcal per xarxa telemàtica de borsa de treball (Ofertes i Demandes) que coordina totes les iniciatives existents, d'accés a la ciutadania, entitats i empreses del territori.
- Dispositius d'inserció laboral que puguin oferir un servei universal d'orientació i assessorament a la població activa.
- Observatori de les causes de no cobertura d'ocupació:

Per no acceptar les condicions de les ofertes, manca d'experiència, manca de qualificació professional, manca de demandants, concursos deserts o perquè els candidats no reuneixen els requisits sol·licitats.

- Servei d'estudi i anàlisi de l'oferta i de la demanda.
- Servei d'estudi i anàlisi de noves perspectives d'ocupació.
- Servei especialitzat per l'atenció de col·lectius amb dificultats d'inserció.
- Servei de selecció i d'intermediació.
- Seguiment de la inserció.

"Formació"

Per tal de donar suport a les propostes de formació i seguir avançant en la recerca aplicada a la innovació de l'empresa, l'àrea de formació hauria de garantir la coordinació d'aquelles accions docents adreçades al foment de l'ocupació i a la promoció econòmica:

- Formació ocupacional.
- Foment de la formació contínua aplicada a:

Innovació tecnològica, I + D, Tècniques de gestió, Màrqueting i comercialització de productes, Informàtica, Idiomes, Salut laboral, Comptabilitat, Logística integral, Tècniques de vendes, Com obrir un negoci, Interpretació de balanços, Noves tecnologies pel sector turístic, Atenció telefònica, Direcció de recursos humans, Direcció de l'equip de treball, Habilitats directives, Organització de l'empresa, Planificació de l'empresa, per emprenedors i nous empresaris, etc.

- Formació de transició entre l'escola i el treball.
- Formació universitària de Postgrau.
- Formació de pràctiques empresarials entre els centres de producció i les escoles.

“Servei de difusió i comunicació”

Per tal d'oferir una xarxa de comunicació transversal que garantís la difusió dels serveis de les diferents àrees del Concert caldria una quarta àrea, concretament el “Servei de difusió i comunicació” que fonamentalment hauria de:

- Crear una Web que integrés informació actualitzada de les diverses accions de les àrees del “Concert de Promoció Econòmica de la Garrotxa” amb les seccions de:

Servei de difusió i comunicació, Observatori, Servei a les Empreses, Foment de l'ocupació, Borsa de treball i Formació.

- Dur i desenvolupar les funcions de comunicació interna com per exemple les pròpies de secretariat, protocol i administració.
- Seguiment del desenvolupament de l'observatori comarcal del mercat de treball. Facilitar informació actualitzada.
- Confecció dels llibres d'actes, circulars, memoràndums i memòries anuals.
- Gestió de protocol i de l'agenda d'actes.
- Gestió i control de biblioteca i arxius.
- Mantenir servei obert de premsa i comunicació amb els mitjans. Confecció de notes de premsa i elaboració de comunicats.
- Elaboració d'una revista d'informació de “Promoció Econòmica de la Garrotxa” amb diverses seccions, com per exemple: Comarca. Opinió. Economia i empresa. Ocupació: Prospecció del mercat de treball, Cartera d'empreses, Orientació laboral, Formació, etc.
- Elaboració d'un recull de premsa dels aspectes vinculats a la promoció econòmica adreçat als directors de les àrees del Concert i a les diverses entitats locals i agents socials relacionats amb el Concert.
- Difusió de notícies d'interès especial per a ens locals en matèria de promoció econòmica com ara la difusió d'ajuts oficials que provenen de fora de la comarca: Seguiment dels instruments i polítiques oficials de les administracions, Unió Europea, Estat, Generalitat i Diputacions.
- Etc.

Proposta de calendari 2005
del "Pla Estratègic Comarcal d'Ocupació de la Garrotxa"

Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny
Tancament Estudi i Proposta Pla Estratègic Comarcal d'Ocupació de la Garrotxa 2005-10	Visites prèvies a la Presentació del Pla Estratègic 2005-10	Visites a les administracions i entitats que poden participar en el Pla Estratègic 2005-10	Presentació pública de l'estudi i de les propostes de l'estudi Estratègia 2005-10	Reunir i concretar els membres del "Concert per a la Promoció Econòmica de la Garrotxa"	Estructuració i organització dels membres del Concert de Promoció Econòmica adherits i fundadors.
Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre
Signatura del protocol de constitució del "Concert de Promoció Econòmica de la Garrotxa"	Nomenar el "Comitè Executiu" del Concert de Promoció Econòmica de la Garrotxa	Nomenar "l'Equip Tècnic Director" del Concert de Promoció Econòmica de la Garrotxa	Crear les àrees de "Servei a les Empreses" i "Foment de l'ocupació" del CPEG	Crear les àrees de "Formació" i "Servei de difusió i comunicació" del CPEG	Iniciar activitats establint el calendari d'actuacions complet del CPEG

8. Breu lèxic

Acord col·lectiu: Qualsevol forma legal de negociació de les condicions laborals entre la part empresarial i els representants dels treballadors, recollida en un text signat per les parts negociadores. Inclou convenis col·lectius estatutaris, convenis d'adhesió, acords per mediació o laudes arbitrals, convenis d'extensió, pactes d'eficàcia limitada i acords i pactes de funcionaris.

Atur estimat: Conjunt de persones de 16 anys i més que no han treballat, estan disponibles per treballar i busquen una ocupació, a partir dels resultats trimestrals de l'enquesta de població activa (EPA) elaborada per l'Institut Nacional de Estadística (INE). Es consideren disponibles les persones que podrien començar a treballar en el termini de dues setmanes (a partir de la data de l'entrevista). Es considera que s'efectua una cerca específica d'ocupació quan s'han fet gestions en aquest sentit o per tal d'establir-se per compte propi durant les quatre setmanes anteriors a la data de l'entrevista.

Atur estructural: Desocupació que té la seva causa en la depressió a llarg termini de l'oferta de treball. També s'anomena *crònic* o *sever*, i es contraposa a l'atur *conjuntural*. Afecta les persones amb més dificultats per adaptar-se a les noves exigències del mercat laboral.

Atur registrat: Conjunt de persones de 16 anys i més sense ocupació que, en un mes concret, tenen demandes d'ocupació pendents de satisfer l'últim dia d'aquest mes a les oficines de treball de la Generalitat o de l'INEM, llevat dels col·lectius següents: treballadors sense disponibilitat immediata per al treball o en situació incompatible amb l'ocupació, treballadors que demanin exclusivament un treball de característiques específiques (com ara una feina a l'estranger) i els treballadors eventuais agraris beneficiaris del subsidi especial per desocupació. També se n'exclouen aquelles persones que es neguen injustificadament a participar en cursos de formació ocupacional.

Concert: El "Concert de Promoció Econòmica de la Garrotxa" hauria de tenir el seu propi règim orgànic, compost per una Junta General, Junta de Govern, Presidència i Direcció tècnica. La Junta General és l'òrgan suprem de deliberació i decisió del concert. Cada entitat concertada gaudirà de representació dins d'aquesta Junta General.

Consum i mercat potencial: S'entén per mercat potencial el volum de vendes anyals del comerç minoritari d'un municipi. Aquestes vendes s'han estimat indirectament a través de la despesa realitzada pels consumidors en el comerç minoritari domiciliat al municipi. El comerç potencial de cada municipi cap d'àrea es presenta desglossat segons la tipologia de consum.

Corresponsabilitat: Responsabilitat compartida pe exemple, entre els homes i les dones que formen part d'una família. S'aplica normalment en referència a la necessitat d'assumir per igual les tasques domèstiques i d'atenció als familiars.

Densitat edificadora: Alta concentració constructora d'habitatges per un territori.

Doble jornada: En l'anàlisi de la situació de la dona, combinar de manera sistemàtica i sense interrupció la feina remunerada amb la realització o organització de la major part de les tasques domèstiques i d'atenció als familiars.

Doble presència: En l'anàlisi de la situació de la dona, manera d'ocupar un determinat lloc de treball quan s'assumeix també la realització o l'organització de la major part de les tasques domèstiques i d'atenció als familiars. Es refereix a la vivència subjectiva i a la intensitat d'aquesta doble càrrega de treball quan és realitzada de manera quotidiana i simultània.

Economia/Societat del coneixement: Concepte que reconeix que les economies i les societats cada cop depenen més de les habilitats i del coneixement humans (*capital humà*) per a produir béns i serveis i garantir una ocupació de qualitat, més enllà del capital merament material. S'associa també a la incorporació de les tecnologies de la informació i de la comunicació a l'estructura productiva de les economies avançades.

Economia o mercat de treball informal: Engloba activitats que no impliquen un vincle formal entre qui subministra un producte o servei i qui el rep. Aquestes activitats van des de les tasques domèstiques privades fins a les activitats destinades a l'autoconsum dins la llar, les activitats no remunerades de bona voluntat o recíproques, el treball o l'intercanvi remunerats però no establerts legalment, les activitats delictives o que eludeixen la legislació i, finalment, les activitats que són una barreja de components formals i informals.

Enquesta de Població Activa (EPA): Enquesta que realitza trimestralment l'*Instituto Nacional de Estadística* (INE) en el conjunt de l'Estat espanyol i que proporciona dades de la població en relació amb el mercat de treball. Aquesta font és la que s'utilitza per fer comparacions amb la resta de països europeus.

Estat del Benestar: Legislació pública que té com a objectiu proveir d'ajudes i serveis a la ciutadania per tal de millorar la qualitat de vida de les persones.

Feminització: Es refereix, entre altres conceptes, al predomini de dones en un determinat ofici, professió, sector econòmic, etc.

Gènere: Definició cultural de la conducta considerada apropiada per a cada sexe en una societat i en un moment determinats. Aquesta conducta no estaria dictada per la naturalesa, la biologia o el sexe, sinó construïda socialment.

Índex de dependència: Mostra el nombre de nens (de 0 a 14 anys) i de persones grans (a partir de 65 anys) per cada 100 adults en edat de treballar (és a dir, de 15 a 64 anys). L'índex s'obté de la següent manera: $(\text{Població de menys de 15 anys i de més de 64 anys} / \text{Població de 15 a 64 anys}) \times 100$. Indica el pes (en termes percentuals) de la població no activa respecte a la població potencialment activa.

Índex d'envelliment: L'índex d'envelliment posa en relació la població gran (de 65 anys i més) amb la jove (fins a 15 anys inclosos) indicant l'edat de la població en conjunt.

Masculinització: Es refereix, entre altres conceptes, al predomini d'homes en un determinat ofici, professió, sector econòmic, etc.

Natalista: Que té com a objectiu l'augment de les taxes de natalitat d'un determinat territori. Sovint s'aplica amb referència a polítiques públiques.

Nous filons d'ocupació: Espais en què es poden desenvolupar noves activitats econòmiques no tractades per les empreses tradicionals i que es dirigeixen a cobrir les demandes, de vegades latents, de la població.

PIB: El producte intern brut (PIB) és un dels principals agregats econòmics continguts en la Comptabilitat Nacional Espanyola, donat que representa de forma global, el resultat final de l'activitat productiva de l'economia. És el valor dels bens i serveis finals generats per l'economia d'un territori.

Població activa: Persones de 16 anys i més que tenen ocupació o estan disponibles i fan gestions per incorporar-se al mercat de treball.

Població comptada a part: Grup d'homes que compleixen el servei militar o la prestació social substitutòria independentment que treballin o no.

Població desocupada: Persones de 16 anys i més que no treballen, cerquen feina i estan disponibles per treballar. Inclou els que cerquen la primera feina i els que ja han treballat anteriorment.

Població inactiva: Persones de 16 anys i més que no han treballat i no cerquen ocupació o no estan disponibles per treballar: les que exclusivament treballen a la llar, estudiants que no treballen, jubilats o retirats de l'activitat econòmica, incapacitats per treballar i altres.

Població ocupada: Persones de 16 anys i més que han treballat en una ocupació de forma remunerada, com a mínim una hora durant la setmana Institut d'Estadística de Catalunya - AEC/03 143 de referència, per compte propi o d'altri, incloent-hi les persones temporalment absents que esperen la seva reincorporació. Cal destacar el subcol·lectiu de la població ocupada assalariada que s'obté classificant la població segons la situació professional.

Polítiques actives d'ocupació: Mesures que pretenen resoldre el problema de la desocupació mitjançant la formació per a aturats/ades, les subvencions a la creació d'ocupació i a la contractació, les accions a favor de determinats col·lectius amb dificultats d'inserció i el suport a la mobilitat geogràfica dels treballadors/res, entre d'altres. En canvi, les anomenades polítiques *passives* d'ocupació s'adreçarien més a facilitar la vida de les persones aturades durant un període de dificultat, bàsicament mitjançant subsidis d'atur o de renda mínima.

Regulació de l'ocupació: Nombre d'expedients presentats per les empreses o representants legals dels treballadors per tal de sol·licitar la suspensió o extinció de relacions laborals o reduccions de jornada, per causes econòmiques o d'altres tipus, i que han estat resolts per l'autoritat laboral.

Segregació per gènere del mercat de treball: Concentració de dones en determinades ocupacions o grups professionals que generalment es caracteritzen per tenir condicions de treball poc satisfactòries, baixos salaris i poques oportunitats de formació contínua, adquisició de qualificacions i ascens. El valor socialment atribuït a aquestes ocupacions és menor. La segregació pot ser:

- Horitzontal: Concentració de dones en determinades ocupacions o grups professionals
- Vertical: Concentració de dones en llocs o categories de baixa responsabilitat.

Sinistralitat laboral: Conjunt d'accidents laborals i malalties professionals per causes laborals, amb baixa o sense baixa per part dels treballadors, tant si tenen lloc durant la jornada laboral com durant l'anada o tornada del lloc de treball.

Sostenibilitat/Sostenible: Concepte que implica desenvolupar l'activitat econòmica de tal manera que la qualitat de vida desitjada es mantingui o augmenti al mateix temps que es redueix l'ús dels recursos naturals i la despesa energètica, de manera que les bases de les generacions futures puguin preservar-se.

Suport a la creació d'ocupació: Conjunt de subvencions concedides als diferents programes d'actuació en matèria de creació d'ocupació, duts a terme per part de les administracions públiques.

Taxa d'activitat: Relació entre la població activa i la població de 16 anys i més.

Taxa d'atur: Relació entre la població desocupada i la població activa.

Taxa d'ocupació: Relació entre la població ocupada i la població de 16 anys i més.

Tercer sector: Àmbits econòmics i socials que representen les cooperatives, mutualitats, associacions i fundacions, a més de les iniciatives locals, adreçades a respondre, mitjançant la provisió de béns i serveis, a les necessitats que no són satisfetes pel mercat ni pel sector públic.

Treball no remunerat: Treball que no implica un intercanvi monetari, com per exemple les tasques domèstiques, l'atenció als familiars dependents (infants, gent gran o malalta), el treball realitzat per a la col·lectivitat i el voluntariat.

Treball reproductiu: Treball necessari realitzat majoritàriament per les dones per a cobrir les necessitats físiques i emocionals de tots els membres de la família i que atorga escàs reconeixement i valor social a qui el fa. Es contraposa al treball *productiu*, o relacions econòmiques, polítiques i socials en l'esfera pública.